ივლისი, 1930 წ. № 13 (37) წელიწადი მეორე ფასი 15 კაპ.

დროშა

რუსთაველის თეატრი საკავშირო ოლიმპიადაზე. სურათი გადაღებულია წარმოდგენის დროს. პირველ რიგში: ამხ. კიროვი, კახიანი, სტალინი, ორჯონიკიძე და რეჟ. ახმეტელი. ზევით—რუსთაველის თეატრი.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

დროშა

რედაქც. მისამართი: რუსთაველის პრ. № 16.
შესავალი წულუკიძის ქუჩიდან

მდივანთან მოლაპარაკება: 12—2 საათამდე.
დაწუნებული მასალა არ ბრუნდება.

ყრილობის პრეზიდიუმი

ლენინის პარტიის XVI ყრილობა

...ვაი ევროპას, თუ ხუთწლიანი გეგმა შესრულდა"—სთქვა ლოიდ ჯორჯმა. სისხლიანი იმპერიალიზმის იდეოლოგმა ამ სიტყვებში მოსთქვა შიში, რომელსაც შეუპყრია მთელი ბურჟუაზიული ევროპა საბჭოთა კავშირის ზრდის გამო. ომის შემდეგომი ევროპის ...კაპიტალისტური სხეული შედარებით მო...ნიერდა დროებით სტაბილიზაციის დროს ...რომ განვლო „მოკლეთების ხანამ" და კაპიტალიზმის თანდაყოლილ სენმა ისევ ახალი ძალით იჩინა თავი. ეკონომიურმა კრიზისმა ...ლიგ გამოიწვია კაპიტალისტურ საზოგადოე...ს დასუსტებული ორგანიზმის კრუნჩხვა, სა...გულდებოა ის, რომ კრიზისის სათავე მდებარეობს არა ევროპაში, არამედ კაპიტალისტური „აყვავების" ქვეყანაში—ამერიკაში. იქ (კაპიტალისტურ ქვეყნებში) კრიზისი, აქ (საბჭოთა კავშირში) გაძლიერებული წინსვლა, ...შრომითი ბრძოლა „ხუთწლედისათვის".

სწორედ ამით აიხსნება ის უჩვეულო ყურადღება, რომლითაც დღეს თვალს ადევნებს ...ელი მსოფლიო საკ. კპ. (ბ) მე-16 ყრილობის მუშაობას. ეს ის ყრილობაა, რომელიც ...ტი ციფრებისა და ფაქტების საშუალებით უმტკიცებს მთელ მსოფლიოს „ხუთწლედის" ძლევამოსილებას, ბოლშევიკური ტემპების გამარჯვებას, უმტკიცებს ყველას, რომ ხუთწლიანი გეგმა შესრულდება 4 წელიწადში, მეურნეობის ცალკე დარგებში კი 2-3 წელიწადშიაც.

ამხ. სტალინის მოხსენება ყრილობაზე — ეს არის მსოფლიოს ერთი მეექვსედ ნაწილში სოციალიზმის წარმატებათა გრანდიოზული ისახეა, ამავე დროს ეს არის სოციალისტურ მშენებლობის ყოველმხრივი დასაბუთებული და რეალური პროგრამა უახლოესი წლებისათვის.

მე-15-დან მე-16 ყრილობამდე ჩვენი მრეწველობა გაიზარდა უფრო მეტად, ვიდრე ის იზრდებოდა საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის მთელი წინანდელი პერიოდის განმავლობაში. ამ ფაქტში ყველაზე უფრო საყურადღებო ისაა, რომ გაიზარდა მძიმე მრეწველობა, მანქანა-იარაღების დამამზადებელი მრეწველობა, რომელიც წარმოადგენს მთელი სახალხო მეურნეობის განვითარების საფუძველს მას, წარმმართველ ძალას, ისეთ ძალას, უმისოდაც ჩვენ თავს ვერ დავაღწევდით მსოფლიო კაპიტალიზმისაგან დამოკიდებულებას.

ეს გარემოება საშუალებას გვაძლევს შემდგომში შედარებით ჩქარი ტემპით წავიყვანოთ წინ მსუბუქი ინდუსტრია—ფართო მოხმარების საგანთა დამამზადებელი მრეწველობაც და თანდათანობით აღმოვფხვრათ საქონლის ნაკლებობა, რომელსაც ახლა განვიცდით.

ჩვენი პარტიის მე-15 ყრილობა შეიქნა ძირ შენელოვან მოჯნად სოფლის მეურნეობის განვითარების საქმეში. პარტიამ ამ ყრილობაზე ილაშქრა საკოლმეურნეო მშენებლობა პარტიის ძირითად ამოცანად სოფლად. მე-15 ყრილობის დადგენილების ცხოვრებაში გატარებით უდიდეს შედეგსაც მივაღწიეთ. მოვიყვანოთ ციფრები. მე-15 ყრილობამდე განსაზოგადოებული სექტორის პროდუქცია არ აღემატებოდა სოფლის მეურნეობის მთელი პროდუქციის 2 პროცენტს, სასაქონლო პროდუქცია კი — 7 პროცენტს. მიმდინარე წელს სოფლის მეურნეობის მთელი სასაქონლო პროდუქციის ნახევარზე მეტს კი უკვე კოლმეურნეობები მოგვცემენ.

საბჭოთა მეურნეობის მშენებლობის ტემპმა ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა.

1927-28 წელში საბჭოთა მეურნეობებს საერთო პროდუქციას შეადგენდა 9,5 მილიონ ცენტნერს, 1928-29 წელში — 12,8 მილ. ცენტნერს, 1929-30 წელში კი მისი საერთო პროდუქცია მიაღწევს 28,2 მილიონ ცენტნერამდე. საბჭოთა და კოლექტიურ მეურნეობების ასეთი ზრდის პირობებში უკვე გადაჭრილად

შეიძლება ჩაითვალოს მარცვლეულის პრობლემა, უკვე აღმოფხვრილია ის საფრთხე, რომელზედაც იმედს ამყარებდნენ ტროცკისტები. „ბევრ სახელმწიფოს მოუტეხია კისერი პურის პრობლემაზეო". ამით მოისპო ის საფრთხე, რომელმაც შეაშინა მემარჯვენეები.

საკითხავია: როგორ მოიპოვა პარტიამ ეს მიღწევები? ამ წარმატებებს პარტიამ მიაღწია მხოლოდ იმიტომ, რომ ის გადამჭრელ ბრძოლას აწარმოებდა ორ ფრონტზე — კონტრრევოლუციონური ტროცკიზმის და მემარჯვენე გადახრის წინააღმდეგ.

მემარჯვენე ოპორტუნისტებმა ვერ შეიგნეს რეკონსტრუქტიული პერიოდის მნიშვნელობა, მათ საერთოდ ვერ შეიგნეს პროლეტარული რევოლუციის ძალები, ისინი დაფრთხნენ ჩვენი მეურნეობის ზრდის დროებითი სიძნელეებით. მემარჯვენეებმა ალღო ვერ აუღეს იმ გარემოებას, რომ დასრულდა კაპიტალიზმის დროებითი სტაბილიზაციის პერიოდი და თავიანთი თეორიით, „მოწესრიგებული" კაპიტალიზმის შესახებ დაიმკვიდრეს სოციალ-დემოკრატიის პოზიციებზე.

მემარჯვენე ოპორტუნიზმი ლამობდა პარტიის განიარაღებას კლასის წინაშე, იგი აუტანლად სწრაფად ინდუსტრიალიზაციის განვითარების პარტიის მიერ დასახულ ტემპებს.

პარტიის გენერალური ხაზის მტკიცედ გატარებამ დაამსხვრია მემარჯვენეთა ოპორტუნისტური წინასწარმეტყველებანი. მემარჯვენეთა ზოგიერთი ბელადები ქედს იხრიან პარტიის წინაშე, ისინი აღიარებენ თავიანთ შეცდომებს და აღუთქვამენ ყრილობას, რომ იბრძოლებენ იმ შეხედულებების წინააღმდეგ, რომელთა გატარებასაც თვითონ შეუწყვეს ხელი.

5 წლიანი გეგმა სრულდება, იგი სრულდება ვადაზე ადრე — 4 წელიწადში. ამაზე ლაპარაკობს მე-16 ყრილობის ტრიბუნა, ამაზე ლაპარაკობენ ფაბრიკა-ქარხნებისა და კოლმეურნეობების პატაკები, რომელიც ჩააბარეს ყრილობას საბჭოთა კავშირის ყველა კუთხეებიდან გამოგზავნილმა დელეგატებმა. ხდება სოფლის მეურნეობის უდიდესი სოციალისტური რეკონსტრუქცია. ამის თვალსაჩინო მაგალითია სტალინგრადის სატრაქტორო ქარხნის დასრულება, ამის თვალსაჩინო მაგალითია ის პირველი საბჭოთა კომბაინი, რომელიც ქარხანა „კომუნარის" მუშებმა საჩუქრად მიართვეს ყრილობას და რომლის მსგავსი „საკვირველებანი" ახლო ხანში ათასობით მოეფინებიან საბჭოთა კავშირის თვალუწვდენ ველებს.

და ამის შემდეგ ყველამ, ვისაც კი შერჩენია ლოგიკური მსჯელობის უნარი, უნდა გაიმეოროს ლოიდ ჯორჯის აზრი: „ვაი არა მარტო ევროპას, არამედ მთელ კაპიტალისტურ მსოფლიოს, რადგან საბჭოთა ხუთწლედი სრულდება და სრულდება არა ხუთ წელიწადში, არამედ გაცილებით ადრე".

ᲥᲐᲜᲓᲘᲓ.

ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲠᲘᲕᲘ ᲙᲕᲔᲑᲘᲡ ᲠᲝᲚᲘ

ᲛᲨᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐ ᲒᲐᲯᲐᲜᲡᲐᲦᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲥᲛᲔᲨᲘ

შრომის ნაყოფიერების გადიდება და ძველი ყოფა-ცხოვრების გარდაქმნა ახალ სოციალისტურ საფუძველზე შეუძლებელია საკმაო კვების—ადამიანის ამ ძირითადი საარსებო მოთხოვნების გარეშე, მუშათა კლასის გეგმაშეწონილი კვების გარეშე, საზოგადოებრივ კვებაზე გადასვლის გარეშე.

საზოგადოებრივი კვების საკითხები, რომლებიც ამჟამად მშრომელთა ფართო მასების ასეთ ყურადღებას იქცევენ, ახლო წარსულში ნაკლებად აინტერესებდა მათ. თუ მივმართავთ სახალხო კვების მდგომარეობას ყოფილი მეფის რუსეთში, არსებული მასალები,—„სტატისტიკური ცნობები"—აშკარად გვიჩვენებენ, რომ სახალხო კვების საქმე მეტად ცუდად იყო მოწყობილი. პირველხარისხოვან რესტორანებში, რომლებზედაც ხელი მიუწვდებოდა მხოლოდ მსხვილი ბურჟუაზიის პატარა წრეს, დიდ ყურადღებას აქცევდნენ მარტო გარეგან მხარეს.

ეს პირველხარისხოვანი რესტორანები ნაკლებად ჩაითვლებოდნენ საზოგადოებრივი კვების ადგილებად. ეს იყო გასართობი ადგილები, სადაც მეფობდა ლოთმეცლობა, ლოთობა და გარყვნილება.

ამასთან ერთად მშრომელთა ფართო მასების საზოგადოებრივი კვების ადგილები მოკლებულნი იყვნენ ელემენტარულ ჰიგიენურ პირობებს. უხეირო საკვების გამო, ხშირად ისინი საშიშროებას წარმოადგენდნენ საზოგადოებრივი ჯანმრთელობისათვის, ხოლო ზოგჯერ ისეთ ადგილებსაც, საიდანაც სხვადასხვა ავადმყოფობა ვრცელდებოდა.

საქართველოს მოსახლეობის ძირითადი მასა—გლეხობა, უკიდურესი სიღარიბის გამო, სრულიად მშიერი იყო. გლეხობის საზრდო მეტად ღარიბი და ერთფეროვანი იყო და ასეთივე დარჩა დღემდე.

სისტემატიური სიმცირე საკვებისა, რომელიც მოკლებული იყო ცხიმოვან ნივთიერებებს და ვიტამინებს, სიჭარბე ისეთი სანელებლებისა, როგორიც არის ტყემალი და პილპილი, იწვევდნენ სტომაქის საერთო დასუსტებას, ამცირებდნენ მის გამძლეობას და ამით ხელს უწყობდნენ სხვადასხვა ავადმყოფობათა გავრცელებას. ასეთ სისტემატიურ და ხანგრძლივ, არასაკმარის და ერთფეროვან კვებას შედეგად მოსდევდა როგორც პელაგრისთანა სენი, ისე ჭლექი და მალარია.

უკეთესად არც მუშათა კლასი იკვებებოდა. ხანგრძლივი სამუშაო დღე, დაბალი ხელფასი, შრომის მეტად არაჰიგიენური პირობები, ცუდი ბინა,—ყველაფერი ეს ძირს უთხრიდა მუშის ჯანმრთელობას.

ცოლშვილიანი მუშები, რომლებიც სახლში იკვებებოდნენ, იძულებულნი ხდებოდნენ შეეძინათ იაფი, დაბალი ხარისხის და მეტად ერთფეროვანი საზრდო.

საზრდოს მომზადება მთლიანად და მძიმე ტვირთად აწვებოდა მუშის ოჯახის ქალთა ნაწილს. სამზარეულო, ბავშვების მოვლა და ყოველ გვარი სხვა სამუშაო ოჯახში მეტად მძიმე, ოტანჯველ და უნაყოფო შრომას აკისრებდა ქალს.

მეტად უფრო ცუდ მდგომარეობაში იყო მარტოხელა მუშის ან იმ ოჯახის კვების საქმე, სადაც ქმარიც და ცოლიც სამუშაოდ დადიოდა. მათ საზრდოს შეადგენდა ან მშრალი საჭმელი ან მეტად ცუდი დაბალი ხარისხის სამიკიტნოებსა და სასადილოებში, რომელნიც მეტ წილად კერძო პირებს ეკუთვნოდნენ.

ამ სასადილოებში, უხეირო საზრდოსთან ერთად მუშას ხელგაშლილად ეძლეოდა მაგარი სასმელები, ამასთან ნისიად, ჯამაგირის პირველ მიღებამდე.

ოქტომბრის რევოლუციის დროს და სამოქალაქო ომის და იმპერიალისტური ინტერვენციის პერიოდის წლებში ფართოდ გაიშალა საზოგადოებრივ სასადილოთა ქსელი. მაგრამ ეს ერის საზოგადოებრივი სასადილოები, რომლებიც სახელმწიფო და კოოპერატიულ დაწესებულებებს ეკუთვნოდნენ, მთავარ მიზანს ისახავდნენ არა კვების გაუმჯობესებას, არამედ სურსათისა და სანოვაგის რაციონალურად და უფრო ეკონომიურად განაწილებას.

ამჟამად, სახელმწიფოს მშენებლობიანი სოციალისტური მშენებლობის დროს, საზოგადოებრივი კვების ამოცანა თვალსაჩინოდ გაფართოვდა და შეიცვალა. ჩვენი ქვეყნის მშრომელ ქალთა სწრაფი ზრდა, მისი ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესება შესაძლებელს ხდის მშრომელთა მასების ქონებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებასაც და სვამს საკითხს ახალ საფუძველზე საყოფა-ცხოვრებო ურთიერთობათა გარდაქმნის შესახებ.

ამის მიხედვით იზრდება საზოგადოებრივი კვების მნიშვნელობა ძველი ყოფა-ცხოვრების დაშლა-დანგრევის, ქალის ნამდვილად განთავისუფლების სამზარეულოში მუშაობისაგან და მის ჩაბმის საზოგადოებრივ თვითმოქმედებაში.

ამჟამად საზოგადოებრივი სასადილოების ქსელი წლითი-წლობით ფართოვდება. მაგრამ ამ სასადილოებს ჯერ კიდევ ბევრი რამ აკლიათ იმისათვის, რომ მათ სავსებით დააკმაყოფილონ მუშათა მოსახლეობა. ამას წინად საქართველოში მოხდა საზოგადოებრივი კვების დათვალიერება. ამ დათვალიერებამ გამოარკვია, რომ ამ ფრონტზე ბევრი რამ მეტად უნუგეშო მდგომარეობაშია.

ზოგიერთ სასადილოებში ყველასათვის არ არის ხელმისაწვდომი მუშისათვის. მეტ წილად სასადილოები მოთავსებულია შეუფერებელ სადგომებში, იქ მომზადებული საჭმელი ერთფეროვანია, უგემური და ნაკლებად ნოყიერი, ამასთან უხვად შეზავებული პილპილით და სუნელით. სასადილოების ქსელი საკმაო არ არის, რაც დიდ რიგებს იწვევს. როგორც სამზარეულოში, ისე თვით სასადილოებში არ იცავენ ჰიგიენის ელემენტარულ წესებს. ბევრგან ფართოდ ეწევიან მაგარი სასმელებით.

ყველაფერი ეს აიხსნება, ჯერ ერთი, იმით, რომ ჩვენი სამეურნეო და კოოპერატიული ორგანიზაციები, რომელთა ხელშიაც ეს სასადილოებია, სათანადო ყურადღებას არ აქცევენ სახალხო კვების საკითხებს, არ მოიპოვება საკმაოდ გამოცდილი კულინართა კადრი; მეორე, იმით, რომ სახალხო კვების საკითხები ჯერ კიდევ არ შესწავლილია მეცნიერულად.

სახალხო კვების ორგანიზაციის საქმის წარმატებით განხორციელებისათვის საჭიროა შემდეგი ხუთი ძირითადი წესის დაცვა:

1. საკვები ნოყიერი უნდა იყოს;

2. საკვები თავისი შემადგენლობით ერთფეროვანი არ უნდა იყოს, იგი პროპორციონალურად უნდა შეიცავდეს ძირითად საკვებ ნივთიერებებს;

3. საკვები გემრიელად უნდა იყოს მომზადებული;

4. უნდა შეიქმნას სათანადო მოწყობილება კვების პროცესისათვის, ე. ი. სასადილოები უნდა წარმოადგენდნენ დასვენების და გონიერი გართობის ადგილებს;

5. ფასები ხელმისაწვდომი უნდა იყოს.

როგორც ხედავთ, საბჭოთა საზოგადოებრიობამ საზოგადოებრივი კვების საკითხები პირველ რიგში დასვა.

ეს გასაგებიც არის. რაციონალურად მოწყობილი საზოგადოებრივი კვება მუშათა კლასის ჯანმრთელობის დაცვის მძლავრი ფაქტორია. საზოგადოებრივი კვების საქმის განხორციელების წყალობით განთავისუფლებული მუშაქალი ან მუშის ცოლი შესძლებს მთელი თავისი ძალ-ღონე მოახმაროს საზოგადოებრივ და სასარგებლო შემოქმედებით სამუშაოს.

საზოგადოებრივი კვების საქმეს უდიდესი ყურადღება უნდა მიაქციონ როგორც კოოპერატიულმა და საზოგადოებრივმა ორგანიზაციებმა, ისე ჯანმრთელობის დაცვის ორგანოებმა და მთელმა საბჭოთა საზოგადოებრიობამ. ჯანმრთელობის დაცვის ორგანოები დაუღალავად უნდა შეუდგნენ კვების საკითხების მეცნიერულად შესწავლას, რაშიაც მათ მატერიალურად უნდა დაეხმარონ საზოგადოებრივი კვების საქმეში ჩაბმული სამეურნეო ორგანოები. ახლავე უნდა დაიწყოს სასადილოების და ფაბრიკა-სამზარეულოების ქსელის გაფართოება. ამავე დროს, უნდა ვიზრუნოთ გამოცდილ კულინართა კადრების მომზადებისათვის.

არ შეიძლება არ დავეთანხმოთ ამხ. კალინინს, რომელმაც [illegible] მე-4 ყრილობაზე სთქვა: ამ დრომდე, სანამ ჩვენ ყველანი საზოგადოებრივ კვებაზე არ გადავალთ, სასაცილოა ლაპარაკი კომუნიზმზე.

[illegible]

მზე აღარ ჩადის

(ერთი თავი მოთხრობიდან)

ეროემო დაზოზმინდა. რამდენიმე უზურგო სკამი ერთმანეთზე მიაწყო და წამოწვა.

— დილაჟნებს შეაგვიანდებით. ეგება თვალი მოვატყუო ცოტათი. გადირბინე ერთი პატარასთან, ეროემომ შემოგითვალა, საღამოს ჩემთან გადმოდიოდეს. გავარდი.

ბიჭი გავიდა, მაგრამ მალე შემობრუნდა და შემოუძღვა ნადიაკენარს, რომელსაც თეთრი ვეება ფურცელი წამოეგდო ზურგზე.

— მოიტანა!

სულით მეჭიმ და ცნობის მოყვარეობით გაშალა ფურცელი.

— დაგიხატე მარა რა დაგიხატე, ვივისკაა რა ვიუეყა! მზის ჩასვლამდე რო უყურო, არ მოგწყინდება!

აკანკალდა ნადიაკენარი და ისეთი სიფრთხილით, მზრუნველობით გადმოიღო ფურცელი და პატარა კედელს, თითქო თილისმის ნაცვლად ხიბლა უჭირავსო.

ძველი აბრა დიდი ხანია გამოხუნდა. ავთოტო, ნახევრად ჩამორეცხა წარწერა. ეროემ გადასწყვიტა მისი შეკეთება, მაგრამ მაშინ როგორღაც საამისოთ ვერ მოიცალა. შემდეგ კიდეც მიავიწყდა. ვინ იცის როდის გაიხსენებდა, რომ გასულ კვირას თავისი ვაჟის, კოწიას წერილი არ მიეღო.

...მამაჩემო!

მთელი გაზაფხულის მაცადინობამ და ჯავლამ ტყუილა იმასავით ჩაშიარა. რატომ? გამოცდები ვერ დევიჭირე? შემეკითხები შენ. გამოცდები ფრიადებზე ჩავაბარე, გეუბნები კი. მარა ინტრიგები მომიწყვეს. სოფლიდან ჯიმალაძ გამცა. ცნობა გამოგზავნა პედაგოგიურ ტექნიკუმში რომე კოწია პიტახია მესხიელის და მიკიტანის შვილიაო. მამა მისი ამ კავშირი არ გოუწყვეტიათ; გამატარეს მერდაში და ქე გამომირიცხეს; ხო გეიგე ახლა შენი გულიზა რაფერ დევიღუპე. შენ კი აცხა ხუთთუმნიანს მიგზავნი თვეში და იმასაც იმადლებ. ახლა დატრიალდი მაჭანე. აღმასკომის თავმჯდომარე შენი კაი ნაცნობია, როგორმე მოახერხე და გამოართვი ამისთანა ქაღალდი, რომ მე და შენ გაყრილები ვართ, რომ მე ცალკე ვცხოვრობ და შენს მაყუთზე არ ვიმყოფები. ამისთან ერთად, გეუბნები მე, სახარჯო ფულიც გამომიგზავნე. ყოროფელს ორ დღეში ველი. ვიცისკაზე რო გეწერია გამშვენიერებული ასოებით „პიტახიას სამიკიტნოეო", შენი ხელით რატო ლესაც ჩემ დასაკლავ დანას გეუბნები მეშვასაც რამე მოეხერხე. ან თლათ ჩამოიღე ან გამოცვალე.

შენი მოსიყვარულე შვილი კოწია.

ქუთაისიდან.

— ბიჭოს, ჩვენი აღმასკომის თავმჯდომარეზე თუა საქმე, იმდენი პატივი კი მიცია მისგან, რომ ამისთანა ერცახე საქმეზე არ გამწბილებს!

წამოიძახა ეროემომ.

დაფაცურდა. ფორმალურად შვილს გაეყარა. შესაფერი ქაღალდები იშოვა. რამდენიმე თუმანიც დაადო ზედ და სანდო კაცის ხელით გაუგზავნა კოწიას.

იმავე საღამოთი მონახა ნადიაკენარი, რომელიც სოფელში ცნობილი იყო როგორც მიცვალებულთა სურათების ჩარჩოების ოსტატი და მხატვარი და შეუკვეთა აბრა.

— როგორ მოგწონს, სასადილო „წითელი სამოთხე"! ახლანდელ დროს რო შეეფერება ამისანა სახელი მოვიგონე!

ეშმაკურათ იღიმება ნადიაკენარი. ხან ერთის მხრიდან გახედავს აბრას, ხან მეორედან დეგება. მერე მოუთმენლად ეროემოს გაუსწორებს თვალს, თითქო ეკითხება:

— სთქვი რაღა შენ მამაცხონებულო, მოგწონს თუ არა?!

წი..თე..ლი.. სამო..თხე; კმაყოფილის კილოთი დამარცვლა ეროემომ წარწერა, მერე ოთახშიდ გადაიკითხა, სურათი დაათვალიერა, თითები გადაუსვა და მოიწონა.

— ბიჭო, რაცხა მადლი ქე გაქ მა ხელებში. მარა ნამეტანი მეძღვრე ხარ!

ის იყო გამოაღო უჯრა და ხელის გულზე დამალა ვერცხლის აბაზიანები, რომ უცებ მექიმ თითქო ცხენებს მიერეკებაო, ხმამაღლა დაიწრიპინა.

— ეწ...

აბრას მიუახლოვდა, გულდასმით დააკვირდა, შემდეგ უკან დაიხია და შეეცადა თავისი ტანისათვის ისეთივე მდგომარეობა მიეცა, როგორიც აბრაზე გამოხატულ **მზისკენ მიმავალ კაცს ჰქონდა.**

ის წაბარბაცდა.

ამ გარემოებამ მექი ნათლად დაარწმუნა თავის იჭვებში.

— სწორათ ვერ დოუხატავს! როგორც ვიცისკაზეა გამოყვანილი, ისე მისდღემჩი ვერ გაჩერდება კაცი. მაშინვე წაიქცევა.

ჯაიფიქრა მან. ერთხელ კიდევ გადაიხარა, დაიგრიხა, ხან ჩაიკეცა, მაგრამ მზისკენ ხელებ გაშვერილ კაცივით მაინც ვერ დადგა.

მოკრძალებით ჩაიცინა და ნადიაკენარს შეხედა.

— აბა დადექი, როგორც მა კაცი დგას!

ჩაილაპარაკა თავისთვის. სიცილი რომ არ ავარდნოდა, პირი მაგრადადამუწა, გაიბერა და მიტრიალდა, მაგრამ თავი ვერ შეიკავა და [illegible] გულიანმა ხარხარმა დუქანი შეარყია.

ეროემომ შეასწორა მექის, უნდოდა ეყვირა, მაგრამ სიბრაზე შეეცვალა სიბრალულით, რომელსაც ჩვენში პეტონაკლები ადამიანის დაჭირვა იწვევს.

— რაა მაიმუნობ ბიჭო! დაგავიწყდა რაც დოუვალე!

[illegible] ნახევრად წყრომის კილოთი. მერე გაჩუმდა, გადახედა აბრას, მერე ნადიაკენარს გაუსწორა თვალები და ჩუმად გავიდა.

დუქანში დარჩენილებმა თვალი გააყოლეს.

ეროემ მხრები აიჩეჩა.

— ხანდახან რომ შეხედო, დასწყევლოს ეშმაკმა, რავა ვიფიქრებ რამეს, ხანდახან კი [illegible], რაღაცა და ხომ დაინახე ახლა. რაა იგრიხებოდა ახლა?! ამ ვიცისკასთან!!

— ღქრის, უქრის! — გაიცინა ნადიაკენარმა, — ხრიკებია ტყვილა დაარჭევს?!

მიკიტანმა ღვინო დაასხა.

— ობოლია, სამადლოთ ვინახავ, სამადლოთ. მაგი რომ საქმის გამკეთებელი არაა, ამას ყველა ხედავს. მიირთვი.

ჭიქა მან გაუწოდა. პატარა თავისთვის გაივსო.

უნიდოს მოქალაქეებს პეტონაკლებათ მიაჩნდათ მექი. მე თქვენ გიამბობთ სიდან და როგორ გავრცელდა ასეთი აზრი. თქვენ რას იტყვით! ვინ იცის, შეიძლება არც კი დაეთანხმოთ უნიდოს პატიოსან მოქალაქეებს.

ეს მოხდა რამდენიმე წლის წინათ. მაშინ ჩვენს სოფელში საბჭოთა ხელისუფლება მყარდებოდა, მექის ტანში კი მეთოთხმეტე წელი.

სოფელში მექი ერთად ერთი ობოლი იყო, რომელსაც არ აგინებდა თავის გამჩენს.

ბევრს ამეშვავებდნენ?

სხვა ვინ იყო გულზე ხელდაკრეფილი.

საჭმელი აკლდა?

ვის ჰქონია მუდმივათ.

ისა უყოთ, რომ მის ზურგზე ხშირათ მოძრაობდნენ ეროემო პიტახიას, მისი „ხაზეინის" [illegible] მუშტები.

უნიდოს მოქალაქეებს შვილების ცემა [illegible] ისევე საჭიროთ და აუცილებლად მიაჩნიათ, როგორც მათი მონათვლა და გაზრდა.

თავის ტოლებისაგან მექი მხოლოდ მით განირჩეოდა, რომ მათზე უფრო ჩუმი, წყნარი და მორიდებული იყო. მისი ტოლები ხშირად იცინოდნენ და მხიარულობდნენ. მექის კი მხოლოდ მაშინ გაუნათლდებოდა სახე, როცა მას, ეროემოს ქალი, ყოველთვის სუფთად ჩაცმული, ამაყი და მიუკარებელი 16 წლის [illegible] სათამაშოდ დაუძახებდა. ყოველთვის მშვიდი და აუღელვებელი მექი თილიკოს დაძახილზე დაუკითხავად მიწყდებოდა [illegible] და...

— საყვარელო მექი, შენ თამაშობას ეძახი იმას, რომ მეჩის ტოტზე საქანელას გამიკეთებდი, თოკზე კრამიტს ვადებდი და ტუჩებ მოკუმულ, მუდამ რაღაცაზე უკმაყოფილო ქალიშვილს აქანავებდი და არწევდი. შენ თავის დღეში არ დამჯდარხარ იმ საქანელაზე. შენ აზრათაც არ მოგსვლია, რომ ეს შესაძლებელი იყო. შენ მხოლოდ ხედავდი მაშინ.

— ეხლა არ დამიძახო, არ დამაჭმო, და არ მომაშორო...

მაგრამ რას ვამბობ! გადაუხვიე. როგორც შენ საქანელაზე დაჯდომა, ეგრე მეც, ჩემო მექი, ზოგიერთ კრიტიკოსებისაგან აკრძალული მაქვს სიყვარულზე ლაპარაკი.

სიყვარულზე?!

— არა მექი, შენ არ გიყვარდა ის. შენ ეს არ შეგეძლო. შენ მხოლოდ გიხაროდა მასთან თამაში.

შენ ბედნიერი ხარ.

შენ არ იცი რას ნიშნავს ეს სიტყვა. მაგრამ შენ შეგიძლია ზამთარში შუაღამით ძაღლებმაც რომ წაგართმევს, ისეთ ყინვაში, ფეხშიშველი წინვიდე ტყეში შეშის მოსატანად, და შენ კი გეგონება, რომ ტუჩებ მოკუმულმა და მუდამ რაღაცაზე უკმაყოფილო თილიკომ საქანელას გადმოკიდება დაგავალა. შენ ისე გგონია. შენ არ გცივა და მხოლოდ ამიტომ ვერ მოსტეხა შენი თოთხმეტი წელი აუტანელმა შრომამ, შიმშილმა და სიცივემ.

ნეტავი შენ.

კვირა დღე იყო.

მინდორზე, ცაცხვების ქვეშ სოფლის ბიჭებს ჭიდაობა გაუმართავთ. იწვევენ, ეჯიბრებიან, ედავებიან ერთმანეთს და მათ აღგზნებას უფრო აძლიერებს გრილი ჩრდილის ქვეშ საცქერლად მოკალათებული ლოროსები.

— კანტი გამოჰკარი.

— ე, ბიჭო სარმა.

— შეგეროდუღი

— კისრულით წამოიღე.

გაჰკივიან ენება-მორეული ბიჭები. [illegible] ვიან ატომინებულ მეტოქეებს. იჩხუბენ [illegible] თალაგანებს და სიბძლიის სულებს, რომელ რომელს თასჯაბნის, რომელს რომელი მოერევა.

— ხაჟომიას წამქცევი ჩვენს სოფელში არ დაიბადება.

წამოიძახა ერთმა, როცა ხაჟომიამ უკანასკნელი მეტოქე — ილიკოს ძმა, კოწია [illegible] დაადო მიწაზე.

არიამეული. ყვირილი.

არაა სწორი. წელქვევით ხელის წატანება არ შეიძლება.

— სწორია თუ არა, აქ დაგიმტკიცებ! შემოდი წრეში.

შეურაცხყოფილი [illegible] ხაჟომიამ [illegible].

— ჩემთან რა გინდა. მე კი არ ვეჭიდები!

წაიბუტბუტა მან და სადღაც გაძვრა.

— ვის გინდათ კიდევ?

იძახის გამაყებული ხაჟომია. ჭიდაობის მსურველი არ ჩანდა. ხაჟომიას გული მიეცა. ტრაბახი დაიწყო.

— გქვსი ხომ თავაშოტრიალე! ახლა ცალი ხელით დაგეჭიდებით. თუ გინდათ, ორივ ერთად.

ბიჭები ხმაურობენ. ნუ გეშინია, გადი! აქეზებენ ერთი-მეორეს. [illegible] ხაჟომიასთან — [illegible] ხაჟომიას [illegible] და ხელი [illegible]. მაგრამ [illegible] დამთავრდა.

ხაჟომია [illegible] გასაგონათ იძახის.

— ორი დამიტაკეთ, ორი! [illegible] ხელს არ მოვიხმარ, [illegible] გამოვიყენ.

ბიჭები დარწმუნებული არიან, რომ ხაჟომიას ორი [illegible] წააქცევს. [illegible] ამიტომ ერთის [illegible] ორის [illegible].

თილიკო ჭიდაობის [illegible] თაიგულებს [illegible] ხაჟომიას [illegible]. მაგრამ [illegible]. ხაჟომიას [illegible] ზვიადობამ და ტრაბახმა კი [illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბულივით თეთრი სახე. ეხლა ყველაზე მეტად მას ენატრებოდა მისი დამარცხება.

— მეშინიან, ორმა ვერ გაბედა ერთად ჭიდაობა!

ჩაილაპარაკა ზიზღით.

აქვე ღობის ძირში ჩამჯდარ მექის მიაპყრო თვალი.

— გლობა, დეიმალე!

დასძახა ზემოდან ისეთი კილოთი, თითქო მექი იყო იმის მიზეზი, რომ ხაჟომიას ბეჭები ვერ დაადებინეს მიწაზე. მახლობლად მექის გარდა არავინ იყო და თალიკომაც მასზე იყარა ჯავრი.

— გლობა!

გაიმეორა მან. კიდევ აპირებდა სიტყვის გაგრძელებას, რომ უცებ გახედა, თითქო მოულოდნელმა ნანახობამ მოსტაცა თვალი.

მექი მიდიოდა ცალყბებისაკენ.

პირველათ მან ვერ გაარჩია ეს გაუთავებელი თალიკოს სიტყვები, მაგრამ შეავლო თუ არა თვალი ქალიშვილის ელვარე სახეს, მაშინვე მიხვდა ყველაფერს და ანგარიშ მიუცემლად წამოიძახა:—აქ რას დაეძებთ. ვერ ამჩნევ, როგორ მინდა დავინახო ხაჟომიას ბეჭები მიწაზე? ამოიკითხა მან თალიკოს სახეზე. გული დაწყდა.—რატომ აქამდე ვერ მივხვდი თალიკოსი...

მიხვედრა ადვილი იყო, მაგრამ მის შესრულებას ათასგვარი დაბრკოლება ელობებოდა. ჯერ ერთი, მექიმ არ იცოდა ჭიდაობა. თავის დღეში არ შებმია არავის. მეორეც ის, რომ...

არ ეხლა ის მიდიოდა ცალყბებისაკენ. გადაწყვეტილი ჰქონდა ებრძოლა, მაგრამ არ იცოდა როგორ გამოეწვია მეტოქე, როგორ მოქცეულიყო, რა ეთქვა ისეთი, რომ სასაცილოდ არ აეგდოთ მისი გამოწვევა და ანგარიშში გაეწიათ მისთვის.

ჯგუფს რომ მიუახლოვდა, გული ეგზომ გამალებით უძგერდა, თითქო მას ერთბაშად, ერთ წამში უნდა შეესრულებინა თავისი მოვალეობა და შემდეგ დაეღუპეთ.

უკან მიიხედა. თალიკო აღარ სჩანდა ღობესთან.

ერთბაშად მოიშვა. თითქო იმ ძალამ და ჭკუამ, რომელმაც საშინელი სისწრაფით ამოიყო მისი სხეული, თავი იჩინა და მოულოდნელად გადმოიღვარა. ეს იყო წამით. თალიკო მაშინვე დაინახა. ის გამოქცეულიყო ეზოდან და უყურებდა მორის მოუთმენლად ფეხი. ისეთი გაკვირვებული სახე ჰქონდა, თითქო ეს არის შეამჩნია რომ მათი ძალი, ყურშივე ადამიანურ ენაზე ამოუშვა დალაპარაკებისა.

მექი მიუახლოვდა ბიჭებს და უხერხულად გაჩერდა. ყველაზე მეტად ხელებმა შეაწუხა. არ იცოდა სად წაეღო, როგორ დაეჭირა. მისი ხელები თითქო გაცვეთილ უპირებდნენ მას. ამიტომ შემდეგ და მკლავების დაკაპიწება დაიწყო.

— ხაჟომია შორი-ახლო დადექი, თორემ ეს არის ამოგიღებ ფეხქვეშ!

დაიძახა ერთმა. მოხდა ის რაც ყველაზე მეტად აშინებდა მექის. ატყდა ხარხარი. მექი არ დაიბნა. არ გამობრუნდა, როგორც მოსალოდნელი იყო. ამ წუთში მას მართლაც დიდი საოცარი შეგრძნობა ჰქონდა. მექიც გრძნობდა, რომ ამ ხარხარის შეჩერება, ბიჭების გულის მონადირება, მათში თანაგრძნობის აღძვრა შეუძლებელი გახდებოდა მისთვის, თუ ეხლავე არ დაიწყებდა მოქმედებას.

რამდენიმე ნაბიჯი სწრაფად წადგა წინ და ხაჟომიას წინ აეტუდა.

— შენ რაღა გინდა?!

პასუხის მაგიერ მექი ორივე ხელებით დასწვდა ქამარში ხაჟომიას, მოზიდა, შეანჯღრია, ზევით ასწია და უბიძგა.

ხაჟომიამ წაიბარბაცა. რამდენიმე წამით გამოურკვევლად იდგა, არ იცოდა მექის ასეთ საქციელზე რით ეპასუხა. გულის მოსვლით თუ სიცილით. ბიჭები გაირინდნენ. თითქო შეამჩნიეს რომ მათ წრეში სასაცილო და უმნიო მექი კი არა, ვიღაც სხვა, უცნობი შემოსულა. ასეთი დაიმორჩილა მექის ღონემ.

ხაჟომია გადადგა გვერდით.

— ჩხუბი გინდა!

— ჭიდაობა უნდა, ჭიდაობა.

მექიმ მოიხედა, ეძებდა თალიკოს.

— ეს,—ამოითქვა სულმა. ამდენხანს წყალს მიჰქონდა და ეგ ორი სიტყვა ნაპირიდან გადმოწვდილი ტოტები იყო. ხელი მოავლო და შეიკავა.

— ჭიდაობა მინდა, გაიმეორა მან.

ხაჟომიამ ალმაცერად გადახედა და სწრაფად შეუტია.

ღონიერი, მაგრამ ჭიდაობაში გამოუცდელი მექი ხელის მოკარებისთანავე წამოიჩოქა ხაჟომიამ. უკან გადაგდება ვერ მოახერხა და გაშორდა. შემდეგ ოდნავ მოიხარა, გვერდულად მიუახლოვდა, სწრაფად გაიმართა და ხელები ზევით შეაგდო, თითქო დაეწვდა უნდა მექის კისერს. მექიმ თავი დაიცვა და ხელები შეაგება, მაგრამ ხაჟომია იმ წამსვე ჩაიკეცა და წელში შეუვარდა, ასწია ზევით, ფეხი გაიშვირა და ხელი ჰკრა. მოტყუებული მექი დაბარბაცდა. ახლა კი მისი ჯერი დადგა. ორივე ხელები, როგორც პირველათ, წაავლო ქამარში ხაჟომიას, შარვლის სათავეც დაიტანა, იდაყვები ფერდებს მიაჭირა, რომ მეტოქე წელში არ შეძრომოდა და მძიმეთ შეარხია, დაჭერილი ხაჟომია აწრიალდა, გვერდით გახტომა მოინდომა, მაგრამ ამაოდ. მექიმ უფრო მაგრად ჩასჭიდა ხელები.

ხაჟომია ხტის, წრიალებს, იკლაკნება, რაგვარსაგან თავბრუ ესხმება, მექის უპირატესობა ნათლად სჩანს. საკმაოა ერთი გვერდული, თუ გინდ ერთი კვანტიც და გულამოყირავებული ხაჟომია შოთი-მეორიგით გაიყვანება მიწას. მაგრამ მექიმ არ იცის ხერხები. როგორც ხეს, მოხდომია თავის მაღალ მეტოქეს და გულდასმით არყევს.

არავის არ შეეძლო წინასწარ ეთქვა, რით ან როგორ დამთავრდებოდა ეს ჭიდაობა. უცბად ხაჟომია ერთბაშად ჩაეკრა მექის და იმავე წუთში ერთმა მათგანმა მწარეთ დაიღრიალა. ეს იყო მექი. გამოტყუებულმა ხაჟომიამ მხარზე უკბინა, არავის არ შეუმჩნევია ეს. მექის კი არც მაშინ და არც მის შემდეგ არ გაუმხელია თავისი წაქცევის მიზეზი. წაქცევის, ვამბობ მე, რადგან კბენა და მექის მიწაზე გაშხლართვა ერთი იყო. ტკივილით შეწუხებულმა ბიჭმა ცალი ხელი მოაცილა ხაჟომიას და ნაკბენზე მოისვა. ეს იყო წამით, მაგრამ იმისათვის კი საკმაო საქმე, რომ განთავისუფლებულ ხაჟომიას გულმოწყენილი მექი კისრით გადმოეგდო მიწაზე.

ყველაფერი აირია. ბიჭები ახმაურდნენ. აცინდნენ. დასცინოდნენ დამარცხებულს და შემოეხვივნენ გამარჯვებულს.

მექის იმ ღამით არ დაუძინია. ეწვა ჩალაზე და როცა მამლებმა მეორეთ იყივლეს, გაეხარდა, შუაღამე გადავიდა — მალე მესამეთაც იყივლებენ და გათენდება. მამლები კი დაუსრულებლად ყიოდენ. მერე მესამეთაც იყივლეს, მაგრამ მაინც არ თენდებოდა.

მექი სწუხდა.

რატომღაც მოაგონდა დახუნძლული მეზობლების მიერ ნაამბობი ზღაპარი, დევებისა და მამლის შესახებ. მამალი თურმე უდროოდ ყიოდა და ატყუებდა დევებს. ხან ადრე აღვიძებდა ლოგინიდან, ხან კიდევ დააგვიანებდა ადგომას. დევებს მოუვიდა გული და დაჰკლა მამალი.

— ქვეყნის დასაძლევი—გაიფიქრა მექიმ და ყველა მამლები დახოცილათ წარმოიდგინა. შეკრთა და სხვენათ გადაიქცა.

მამლები ყიოდენ. გაეხარდა, მათი ყივილი რაღაც უმიზეზოდ და უენებლად ხდიდა იმ სიმარტოვის გრძნობას და წყენისიდან იდუმალებას, რომელიც აიგდელიყ ერტყა მას.

— მე რომ დედაბრის ადგილზე ვყოფილიყავ, მამალს არ დავკლავდი.

წაიჩურჩულა მან და შეცბუნდა.

წამოვიდა წვიმა. მძიმე წვეთებმა აკაკუნდა ჩალაზე. თენდებოდა. მექის ეძინა.

ეს იყო სულ? რა არის აქ საინტერესო? რა საჭიროა ეს გაუთავებელი მოგონებები, იმის შესახებ, თუ ერთმა სოფლის ბიჭმა როგორ დასძლია მეორე.

ნუ იჩქარებთ სულ-წასულო მკითხველო.

მე ვიცი, რომ ზოგიერთი თქვენგანი უყვარს წიგნებიდან იმ ადგილების გამოტოვება, სადაც არაა დიალოგები. მართალია აღწერილობითი ან გმირის ბიოგრაფიის მომენტები, ანელებენ ნაწარმოების დინამიკას, მაგრამ რა ვქნა. მექის არ ეხერხება ლაპარაკი. ძალიან მჭევრმეტყველიც რომ იყოს, დიალოგი მაინც არ გამოვა. მოსაუბრეს ვერ იშოვის მას იმდენი ხნით არა, ვინ არ გამოელაპარაკება, რომ ერთი პატარა გვერდისათვის საკმაო დიალოგი მიეცეთ. მექის მთელი ცხოვრება, ე. ი. მისი ცხოვრების ის პატარა ნაწილი, რომელიც პირადათ მის განკარგულებაშია, ერთად-ერთი ოცნებით და რამდენიმე უხერხულ, ერთი თვალის მოვლებით თითქო ერთმანეთთან დაუკავშირებელ მოქმედებით ამოიწურება. მაშ მოითმინეთ, დაუჯერეთ სულწასულობის შესახებ ნათქვამ ანდაზას, მოითმინეთ რა მოხდა მეორე დღეს.

ნაწვიმარ დილას მხიარული ძახილით და ჭიკჭიკით მიფრინავდნენ ფრინველები.

საწოლიდან საშინელი თავის ტკივილით ავდექი. უკანასკნელ ხანებში თითქმის ყოველ დილით დაითენდა ვგრძნობ. მუხლებს ახლად ფეხადგმულ ბავშვივით ვერ ვიმორჩილებ და საკმარისია საწოლიდან სწრაფი მოძრაობით წამოვდგე, რომ თავბრუ დამესხას და გული შემიღონდეს. ჩემი წყეული ავადმყოფობა ასეთშიაც არ აგდებს იმ გარემოებას, რომ მე მოუთავებელი მაქვს ერთი წლის წინად დაწყებული რომანი. ნელ-ნელა აკეთებს თავის საქმეს. ერთი გვერდის დაწერასაც ვერ მოვახერხებ რომ უცებ ჩემს ოთახში გამოილევა ჰაერი. გამიძნელდება სუნთქვა და ჩემი რომანის გმირების ნაცვლად თვალწინ გამოჩნდება წამლის შუშები.

— ოცდაცი წუთი დღეში საჭიროა. ან როგორ მძულს ეს შუშები. ეს პატარა კოლოფები, რეცეპტებით შემოხვეული. ძალიან მე ყოველწამს მიმტკიცებენ და მარწმუნებენ, რომ არ შემიძლია წერა, მოლზე ფეხშიშველი გავლა და მხიარული რახრახით ყორამალით მდინარეში გადავარდნა.

მაშინ ექიმები მივიდან და გულდაწყვეტით, როგორც მატარებელზე დაგვიანებული, უბრუნდებიან ისევ ჩემს საწოლს.

დღეს დილით კი გადაწყვეტილი მქონდა მემუშავნა, რეცეპტები, ჭიქები, ყველაფერი რაც კი მაგონდება რომ ჩემს ოთახში ავადმყოფი ცხოვრობს, გარეთ გავყარე და ფანჯარა გავაღე. მიწისა და გაზაფხულის სუნით გაჟღენთილი ნიავი ხარბათ, ერთბაშად შევისუნთქე. დავდივკავდი, მაგიდა ფანჯარასთან მივაჩოჩე, ფანჯარა გავაღე, ქაღალდები მოვამზადე და წერა დავიწყე. ათასი ბრწყინვალე სახეები ირეოდა ჩემს თავში. მხოლოდ საკმარისი იყო ხელის განძრევა, რომ ისინი გადმოცხადებულიყვნენ ქაღალდზე. მაგრამ სიტყვები, სიტყვებს ველარ გადავაბი და ერთი წინადადების შედგენაც კი ისე გამიძნელდა როგორც არასდროს. ვეძებდი, ვარჩევდი შესაფერ სიტყვებს და რამდენადაც მეტს ვაწვალებდი ჩემს თავს, მით უფრო გამირბოდნენ სიტყვები, იმალებოდნენ, და კარგავდნენ თავიანთ მნიშვნელობას. სულ უბრალო, ჩემგან ათასჯერ ხმარებული და ჩვეულებრი-

ეს სიტყვაც კი ვერ დაიმორჩილა. დაეუფლა დაუშლელი სხეული და ის მერყეობა რაღაც უაზრო ბგერისა რომელიც წარმოიშვა ასოების უთავბოლოდ შეერთებით. ისეც ფანქრის დაუწყვეტ გულდასმით თქვა. თითქო მისი ბლუყუნი ტყუილი იყო ჩემი ტვინისთვის მიზეზი. გაოცებული ვიყავი და როცა რამდენიმე წამის შემდეგ ქაღალდს დავხედე, უხეშად შევცქეროდი.

— ორჯერ-ორი ოთხის ოთხს. მთელი გვერდი ისე გავსებული ამ არითმეტიკული მაგალითით, რომ არც კი შემიმჩნევია. საკვირველი ის იყო, რომ ყველა ციფრები ისე ზედმიწევნით გადმოეწერა ერთნაირად, რომ სხვა დროს ძალიანაც რომ მომინდომებია, ისე რიგიან ვერც კი მოვახერხებდი მათ შესრულებას. ამ წუთში ვიგრძენი რაღაც მაკლდა.

ამ ნაწილს ვერ შევამჩნევდი ქაღალდზე წათლილი ფანქარი. ვერც ადგილის გამოცვლა, ვერც ოთახში ვიღაც დადის, ამჩნევს იატაკს და ელაპარაკება დედას. ერთ წამში ვიფიქრე, ეს მიშლის უთუოდ ხელს მეთქი. შევიწუხე, მაგრამ მაშინვე დავრწმუნდი რომ მეორე ოთახში გამოკეტებული სიჩუმე ვერ შეუცვლიდა ჩემს მდგომარეობას. ორჯერ ორი ოთხს, ხაზავდა ერთი და იგივე ჩემი ფანქარი და მთელი ჩემი გულისყური ერთი იმას მივაქციე, რომ გამომეკვლია თუ რა კავშირი ჰქონდა ჩემთან ამ ციფრებს. არ ვიცი ასეთი გაგრძელებულობა ეს სულელური მდგომარეობა, რომ ჩემი ყურადღება მექის არ მიეპყრო.

მექი ეროვის ჭიშკართან იდგა. ეტყობოდა ვიღაცას ელოდა, მოუთმენლად ცმუტავდა და წამდაუწუმ სახლისკენ იხედებოდა: ალბათ გამოვა!—გავიფიქრე.

ერთბაშად ადგილიდან მოწყდა, შორს გზა გადაიარა; თვალი გავაყოლე და ეზოდან მომავალი ხოჯომის დავინახე. როცა მექი ეზოს მიუახლოვდა, სიობილი ძუნძულზე შეუცვალა, მაშინვე ნაბიჯებზე გადავიდა, გაიარა ბოჯირი და გაჩერდა.

ხოჯომიამ მექის დანახვაზე სულელურად გაიცინა და ძისვლის უმალ უტიფრად მიაძახა:

— დაგიშვი თუ არა ყირამალა გეშინ!

ვეღარდი ვუთხარი, მაგრამ მექი გადაუდგა წინ.

— დამეჭიდე.

სიტყვა მან რაღაც საშინელი. მის წლებში ბეთდ მოზარდისათვის სრულიად შეუფერებელი სიდინჯით და სიმკაცრით.

— ერთხელ ხომ დაგალევინე, კიდევ გინდა?!

— ჰო, კიდევ.

მექიმ თვალები გაუსწორა და შეამჩნია, რომ მისმა თხოვნამ ხოჯომია ხუმრობის გუნებაზე დააყენა ,ჰმა დაუბრმილდა, დაუსვენლდა და დამცინავისაგით დახარა თავი.

— თუ ძმა ხარ... დამეჭიდე.

უდიდესი ვედრება გამოსჭვიოდა ამ სიტყვებში.

— რას ჩამაცივდი. გიჟი ხომ არ გიჭამია წიწილი!

— დედა უფრო ვიყვარს თუ მამა. ორივეს ყოფილხარ, დამეჭიდე. ყველაფერს შეგისრულებ. რაც ლოროკის და კიბოს დავიჭერ, ყველას შენ მოგიტან. ბუდეებს გასწავლი, ტურის ბუნაგს გაგიცნობ. ნუ გამაწბილებ!

— თუ არ მინდა. რას მეძალები!?

წასვლა დააპირა, იჭერდა, ადგილდა.

— ნუ წახვალ, მოიცა.

უცხო ხმით დაიძახა, მოტრიალდა და შეშინებულ ვაჟკაცი. ორითოდ წამში უკანვე დაბრუნდა და

— გუშინწინ დაეჭირო, ბოსტანში, შენი ყურს ოღონდ დამეჭიდე, ხელი მოჰკიდე უბიდან ყურებ დაკვეთილი ტურებ ცმაკურა თეთრი ყურადღების ამოაძვრინა.

— ხოჯომია ცოტა არ იყოს შეათვალიერა მექის დაჟინებამ, შემინდა.

— ისე იყურება რომ რაცხას მომწევს.

გაიფიქრა მან. მოტრიალდა და ეზოში შევარდა.

— დამეჭიდე... ე. დაიღრიალა მექიმ და უკან დაედევნა, ხოჯომია აივანზე გაჩერდა, მაგრამ როცა დაინახა ეზოში შემოსული და მისკენ სწრაფად მომავალი მექი, ოთახში შევარდა.

— ნუ გეშინია, არაფერს გიზამ გამოდი, დამეხმარე...

დაიძახა მექიმ. დამფრთხალ კურდღელს ძლიერად იმაგრებდა ხელში. ხოჯომია ფანჯარას მოადგა, მექის სახე გაუცქირა, დაეღრიჯა და მიიმალა. ახლა კი მთლად გადაირია სიწყალი ბიჭი.

— ნუ გეშინია, შენი ჭირიმე, თუ ძმა ხარ... გამოდი...

ყვიროდა მექი. იდგა. ელოდა, მაგრამ ხოჯომიას ჭაჭანებაც არ იყო.

შემდეგ დავინახე, როგორ ისკუპა კურდღელმა მიწაზე, თვალის დახამხამებაში ცხოველმა ერთხელ კიდევ გაიელვა მოლზე და სახლისწინა ბუჩქებში შერგო თავი. მექის ეხლა ვერ ვხედავდი, ლობე მიშლიდა. სახლიდან გამოსული ხოჯომიას, დედამ კი შეამჩნია, რომ მათ ეზოში, აივანთან გულაღმა ეგდო ვიღაც, საშინლად ცახცახებდა და პირზე დუჟი ედგა.

იქმის მექის ამჩნევდნენ, როგორც ამჩნევენ ქუჩაში მიმავალ ძაღლს. არავინ არ კითხულობს ძაღლის სახელს, მის მშობლებს.

ამ ამბავის შემდეგ კი მექის სახელი ყოველი მოქალაქის ენაზე ჩამოჯდა. გაუკვირდათ, თითქო მექის თავისი მეთორმეტე წელი სადღაც ერთბაშად უშოვნია, ცინიცხავებდ მოუპარავს. არავინ არ იცოდა, არავის არ ახსოვდა, ეს წლები რამდენი ცრემლით და წვალებით იყო შეგროვებული.

უხიდოს მოქალაქეებს არ შეეძლოთ გულგრილად შეხვედროდნენ მექის საქციელს. ამიტომ კილავს მექი, ჯერ სოფლის ყბაში ჩააგდეს და ჭორებით გარეცხეს; მერე ყველა სასწორებით აწონეს, ყველა არშინებით გაზომეს, მაგრამ არ იქნა და არ იქნა, ვერ მონახეს ისეთი რამ, რომელიც გაამართლებდა მექის საქციელს. მექი ვერ ჩაეტია სოფლის ყბაში გორების და არშინების რიოდენობა ჩვენს სოფელში ძალიან განსაზღვრული იყო. ამიტომ ისინი ვერც სასწორის წონა გაიგეს, ვერც ნამდვილი ზომა. მწვდიანი, გიჟია, ქკუანაკლულია, იძახოდნენ და ლელავდნენ სოფელ უხიდოს ჭკვიანი და პატიოსანი მოქალაქეები. ვიღამაც სიტყვა.

— დედა ნახე, მამა ნახე, შვილი ისე გამონახე.

გამონახეს დედაც, მამაც და ერთბაშად დაწმენდენ, თითქო დარწმუნდნენ რომ ასეთ მშობლებს მართლაც და არ შეეძლებოდა რომ უტოლესი შვილი დარჩენოდა მიწის ზემოთ.

— კურდღელიც რომ გოუშვია!

— რას უნოდ?!

— კი ბატონო, კი, ნამდვილად დამთხვეული ყოფილა! თვალებშიდაც რომ ისე იმზირება.

— ჯერ სიარული გოუშინჯე, როგორი აქვს!

— ხრიკუნა რომ იტყვიან, ზედ მაგაზე ყოფილა გამოჭრილი.

დაასკვნა ვიღამაც.

ეს სიტყვა ელვარებით, ვერ გაიგეს მისი მნიშვნელობა, მაგრამ როცა დაინახეს რომ სიტყვა „ხრიკუნა" ყველაზე მდიდარ და მაშინდელ ყველაზე მკვიან კაცის, ბარნაბა საგანელიძის პირიდან ამოვიდა, ყველამ იგრძნო, ყველასათვის ნათელი გახდა რომ მექის თანა თვალების, სიარულის, შუბლისა და მკლავების პატრონის სახელად აუცილებლად ხრიკუნა უნდა რქმეოდა.

ამ დღიდან მექიმ სამუდამოდ დაჰკარგა თავისი სახელი, ის სახელი, რომლის დაძახება ერთხელაც კი არ ელირსა დედამისს, ისე ამობდა სული.

— შენი ჭირი მიმაქვს ბიჭუნია,—წაიჩურჩულა დედამისმა, როცა მის ფეხებთან პირველად დაიკივლა ახლად დაბადებულმა მექიმ. დედა წამოიწია, ხელები ჰაერში შეათრთოლა, თითქოს შვილი უნდა ჩაიკრასო, მაგრამ ღონისით ჩამოუვარდა და მეორეთ აღარ აუწევია.

დედამ დანაპირი ვერ შეასრულა. მექის ჭირი ვერ წაიღო. უბედობისაგან ვერ დაიხსნა, ხრიკუნა.

იცით რას ნიშნავს ჩვენს სოფელში ზედმეტი სახელი?

ის მისამართია, რომელზედაც ყველას შეუძლია უშიშრო ოხუნჯობა, დამცინავ ღიმილის და დამამცირებელ შაირის გაგზავნა.

ის საფირობელაა, რომლითაც გაკაპასებული დედები მტირალა ბავშვებს აჩერებენ!

— აგერ ხრიკუნია მოდის და ყურებს მოგჭრისო.

ის ერთად ერთი გამუშლორებელი სახეა, რომლითაც შედარება ყველაზე დიდი შეურაცყოფით თვლება,—რაღა ხრიკუნასავით იოჯრები.

როცა სოფელმა ლაპარაკით და შაირებ-მოკუმით გული მოიჯერა, მექი როგორც გამოუსადეგარი ნივთი, ჩააგდეს დავიწყების მტვერის ყუთში. თუ ვინმე ჩიისედავდა შიგ, მხოლოდ მისთვის, რომ რამდენიმე დაწყევლილი ათქვა და გულის მომკვლელი ოხუნჯობა დაეხარჯა.

მექიც გაურბოდა ყველას. არ ეკარებოდა ტოლებს და რაღაც ჩუმი, ცხოველური სევდა ეუფლებოდა გულს. მექი გრძნობდა რომ მას დასცინოდნენ, არა იმისათვის, რომ მტრად მოეკიდა ამხანაგს, შეურაცყოფა მეზობელს, აწყენინა ვინმეს, არამედ მას თვლიდნენ ისეთ არსებად რომელშიაც ადამიანის სახე რაღაც შეძახვევის წყალობით მიიღო. მას უყურებდნენ ისე როგორც ორფეხზე შემდგარ უცნაურ მოწყობილებას და არავის არ ახსოვდა მისი თვალების გამომეტყველება და თმის ფერი; არას დროს არ შეუმჩნევიათ მის სახეზე რამე ცვლილება: სოფლელების წარმოდგენაში მექი თანდათან გამოვიდა თავის სხეულიდან, დაჰკარგა ფორმები და წარმოიდგინეთ, ისიც კი ვერ შეამჩნიეს, რომ მექი გაიზარდა, დავაჟკაცდა, ეხლა ოცდა ორი წლისაა და შეუძლია ბორიათი, ქვეშე ჩაგარჩენილი დატვირთული ურემი ბეჭით ასწიოს.

უხიდოს მოქალაქეებს ბუნებრივად მიაჩნდათ მექისადმი ასეთი დამოკიდებულება, რომელიმე მათგანისათვის რომ გეკითხათ, მექის, რატომ ამცირებთ, ის გაიკვირვებდა ისეთი გულწრფელობით, რომ თქვენ ბოდიშის მოხდაც კი დაგჭირდებოდათ:—ამ პატიოსან ადამიანს ცილი დავწამეო.

ყველაზე მეტად მექი ეროვის სახლში იყო დავიწყებული. „ხაზეინი" ყოველდღე ხედავდა მექის, ყოველწუთში ავალებდა საქმეს, ამუშავებდა, დაარბენინებდა იქეთ-აქეთ, მაგრამ რომ გეკითხათ მისთვის, რამდენი სულია თქვენს ოჯახშიო მექი ყოველთვის გამორჩებოდა საითვალავში.

უნდა ითქვას რომ ეროვის წინასწარ განზრახვით არ მოსდიოდა ეგ.

კონსტანტინე ლორთქიფანიძე.

ქ ე დ ე ლ ე ბ ი

სოფ. წითელი წყაროს მიდამოებს გასცილდებით თუ არა, თქვენს თვალწინ გადაიშლება ხალიჩასავით გაშლილი პურის და ქერის ნათესებით დაფარული თვალუწვდენელი მინდორი. გაივლით ათეულ ვერსებს და ვერ შეხვდებით ვერც ერთ სოფელს.

ამ გაშლილ ველზე, ალმასალეთიდან, ცოტად ამაღლებულ ადგილზე, მოსჩანს „ქართველის ნავთის" სამუშაოები, სადაც გაისმის მანქანების გრიალი და დედამიწის გულში ეშვება გრძელი ბურღები.

ძანძვერის ბოლოს შორს ჰორიზონტზე მოსჩანს მუდამ თოვლიანი დაღესტნის მთები, ამ ველის დასასრული ამაღლებულ ადგილით თავდება, რომელიც ისე გეჩვენებათ, თითქოს თოვლიან მთის კალთებზე იყოს მიკრული. ამ ამაღლებულ ადგილზე მოსჩანს სიგრძეზე გაშლილი სოფელი—აი, აქ იმყოფება ამიერ-კავკასიაში ყველაზე ტექნიკურად მოწყობილი და ძლიერი—ზემოქვედის მამია ორახელაშვილის სახელობის—კომუნა. ამ კომუნაში შეერთებულია 184 კომლი გლეხი.

ტარა ორსართულიანი სახლის წინ და ერთხმად ჩამქრალა ხმა... ქალები უცბად გადმოდიოდნენ და ეშმართებიან კიბეზე, საიდანაც რამოდენიმე წუთის შემდეგ „პაწაწინკებით" ხელში ძირს ეშვებიან და მზრუნველობით ეალერსებიან. ამ პატარა სახლში მათ აქვთ საბავშვო ბაღი.

უეცრად ისმის ზარის ხმა, ყველანი მიეშურებიან საერთო სასადილოსაკენ და 3 წუთის შემდეგ 800 ქალი, კაცი და ბავშვი შეექცევიან ვახშამს.

ვზივარ მაგიდასთან და ამ სანახაობის მაყურებელი ვერ ვაჩერებ ჰაზრს.—სადაური სიმშვიდე, ერთსულოვნება, აი რას ამოიკითხავთ მათ ჯანმრთელი და მხიარული სახეებიდან?

ღამით კომუნარებმა სასტუმრო ოთახში მოგვასვენეს. მოუთმენლად ველი გათენებას, რომ ქედელების ცხოვრებას და საქმიანობას გავეცნო.

გათენდა. დილის მზის სხივები ათამაშდა შირაქის გაშლილ ველზე, წითლად შეღებდა ქედელების საცხოვრებელი ბინები და კოშკებიდან ამართული უზარმაზარი თივის ზვინები.

დება, ცოტანი დარჩნენ ურჩებს ... ხანში ესენიც ჩაებმიან ჩვენს საერთო ფერხულში.

ქედელ კომუნარების 856 სულს ჰყავს თავის გამგეობა 5 კაცის შემადგენლობით. ამათგან 2 კომკავშირელი, 3 ღარიბი გლეხი, კანდიდატებათ არიან 4 ქალი.

მუშა-ხელის რაოდენობა უდრის 190-ს. აქედან 8 კ. პ. (ბ) წევრია, 38 ა.ლ.კ.კ., 21 მოჯამაგირე, 94 საშუალო გლეხი და 4 მოსამსახურე. კომუნას აქვს სახნავი მიწა 869 ჰექტარი, რომელიც მთლიანად დამუშავებულია, გარდა 249 ჰექტარისა, რომელიც სათიბს უჭირავს. 420 ჰექტარ მიწაზე სთესია: 300 ჰექტ. პური, 80 ჰექტარი ქერი, 163 ჰექტარი მზესუმზირას მცენარე, 63 ჰექტარი სიმინდი, 61 ჰექტარი ფეტვი, 8 ჰექტარი კარტოფილი; 10 ჰექტარი ლობიო; 6 ჰექტარი საზამთრო, 2 ჰექტარი ნესვი, 1 ჰექტარი პამიდორი, 1 ჰექტარი ჰარბალი, 1 ჰექტარიც მწვანილეულობას უჭირავს. 5 ჰექტარი ხეხილი, 65 ჰექტარზე ამერიკული ჯიშის ნამყენი ვაზი.

კომუნარი სათიბ მანქანასთან

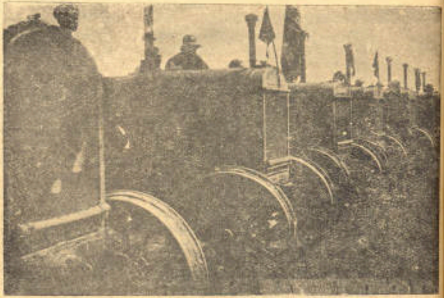

კომუნართა ტრაქტორების კოლონა

მიჰქრიან ჩვენი მარდი ცხენები გაშლილ შირაქის ველზე, მაგრამ ქედამდე მიღწევას ვერ ვეღირსეთ. კარგა ხნის შემდეგ ვამჩნევ, რომ ის გორაკი, რომელიც შორიდან დაღესტნის მთების კალთებზე გაკრული მოსჩანდა, თითქოს დაბლა იწევა და ისე შევდივართ სოფელში; დაღესტნის თოვლიანმა მთებმაც თითქოს ადგილი გადაინაცვლეს.

სოფელში შესვლისას წინ გვხვდება გამგეობის წევრი.

— კობა ჩოხელი *) აქ არის?—ვეკითხები მე.

— თბილისშია წასული კომუნის საქმეებზე, მიპასუხებს წევრი.

საოცარი დროა. მზე გრანიტის მთის წვერებს ამოეფარა და [illegible] სხივები მიაფინა ქედელების ბინებს...

კომუნარები მინდვრიდან შინ ბრუნდებიან. თან მოჰყავთ „ფურგონით" მუშა ქალები, მათი სიმღერა და ჟივილ-ხივილი ძლივს მოისმის ტრაქტორების გრიალში.

— გაუმარჯოთ, გაუმარჯოთ თავზე ყველა მინდვრებში.., ერთხმად იძახიან და ცეცხლივით მოელვარე თვალებით იცქირებიან „ფურგონებიდან". ტრაქტორი მოგორავს პა-

ჩვენს წინ წამოჭიმულია კანიერი ქვის ორსართულიანი შენობა—აქ კომუნარების საერთო საცხოვრებელია.

ამ სახლის წინ ლამაზი ფარდულია, რომელშიაც მწკრივად აწყვია სასოფლო-სამეურნეო მანქანები.

გაისმა ზარის ხმა, რომელსაც ბანი მისცა კომუნართა „რკინის ხარებმა", მას მოჰყვა სალეწი მანქანის გრიალი და ხე-ტყის სახერხი ქარხნის ხმა...

აფუსფუსდა 800 ქალი, კაცი და ბავშვი. დაირღვა წყნარი დილის სიჩუმე—მიგრიალებენ ტრაქტორები მინდვრად, რომლებსაც თან მიჰყავთ 190 მუშა ხელი. ჩვენი სასტუმრო ოთახის ახლოს სწრაფად გაჩნდა ერთი ტრაქტორი თავისი გუშინდელი ფურგონით, რომელიც ეხლა სავსეა ბავშვებიანი დედებით. ბაგის გამგე სწრაფად მიიღო მათი ბავშვები, ტანსაცმელი გაახადა, ჩააცვა ბაგის სუფთა თეთრეული და 30 ბავშვი ჟივილ-ხივილით შეცვივდნენ ბაგაში.

კომუნარების გვერდით პატარა ფიცრული სახლი სდგას. იქ მცხოვრები გლეხი კომუნაში არ შესულა; ვხედავ, როგორ ზანტად მოიზლაზნებიან გამხდარი ცხენები და საცოდავად მოათრევენ ძველებურ ურმებს.

ამ სურათმა იმდენად დამაფიქრა, რომ ვერც კი შევამჩნიე, როგორ გაჩნდა ჩემს გვერდით კომუნის გამგეობის წევრი შაქრო, რომელიც მიმიხვდა ჩემს დამაფიქრებელ საკითხს და ერთბაშად შემომძახა—მალე იგიც ჩვენი გახ-

გასულ წელს კონტრაქტაცია იყო დადებული 2.500 ფუთ ხორბალზე, კომუნარებმა კონტრაქტაციის გარეშე ჩააბარეს 16.800 ფუთი. კომუნის სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარია: 3 ტრაქტორი, 1 ლოკომობილი, 4 მოსამკელი გუთანი, 2 სათესი მანქანა, 5 სამკალი მანქანა, 3 სალეწი, 2 ხორბლის დამხარისხებელი და სხვ....

კომუნარებს ჰყავთ: 118 მუშა საქონელი, აქედან 30 ცხენია, 100 ღორი, 35 მერინოსის ჯიშის, 4.000-მდე ცხვარი, 354 აზატი და ... ველი საქონელი და 189 სკა ფუტკარი.

კომუნას აქვს: 1 მოტორიანი წისქვილი, ხე-ტყის სახერხი ქარხანა, ზეთის სახდელი მანქანა, 20 ურემი და 4 „ფურგონი".

მათ საცხოვრებელ შენობათა ღირებულება უდრის 16.7.. მან. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების შენობათა ღირებულება — 4.000 მან.

საქარხნო-სამეურნეო ინვენტარის ღირებულება 33.631 მან. სატრანსპორტო ინვენტარის ღირებულება უდრის 87.285 მან. მუშა-საქონლის ღირებულება — 12.700 მან. პროდუქტიული საქონლის ღირებულება ... 10.020 მან. კომუნის განუყოფელი თანხა უდრის 13.300 მან. 1930 წლისათვის ხარჯთაღრიცხვის მიხედვით კომუნარებმა უნდა ... ხარჯონ მშენებლობაზე 188.955 მან.

გასულ წელს ჯანსახკომმა გაუხსნა სა... ში ბაგა 30 ბავშვისათვის მოთხოვნილებ...

---

*) კობა ჩოხელი კომუნის ხელმძღვანელია. მთელ კახეთის ოლქში იგი ცნობილია „მთიულ კობას" ანუ „კოფას" სახელით, რომელმაც 1926 წელს 18 კომლი გლეხობისაგან პირველად დაარსა ქედელთა კომუნა.

არის 80 ბავშვი, რისთვისაც ცდილობენ მომავალ წლისათვის თავიანთი საშუალებით მაინც მიიყვანონ ამ რიცხვამდე.

მოზრდილ ბავშვებისათვის კომუნარებს აქვს საბავშვო ბაღი.

17 მოსწავლე კომუნარი სწავლობს კომუნის ხარჯზე ქ. სიღნაღში.

კომუნაში არ არის არც ერთი სკოლის ასაკის ბავშვი სკოლის გარეშე.

მოწყობილია წერა-კითხვის უცოდინართა სალიკვიდაციო სკოლა, სადაც წერა-კითხვის უცოდინარი გლეხები მეცადინეობენ თავისუფალ დროს.

ქედელ კომუნარებს თავიანთ დიად მუშაობაში ბევრი რამ უშლის ხელს. მათი დიდი კომუნა აუცილებლად საჭიროებს საექიმო პუნქტს. მით უმეტეს, რომ მთელს შირაქის რაიონში არ არის არც ერთი ექიმი. კბილის ექიმი და ბებია ქალი თუმცა არის წითელწყაროში (ქედიდან 35 ვერსზეა) საექიმო პუნქტი ერთი ექიმით, ერთი თანაშემწით და 1 ბებია ქალით, მაგრამ ისინიც მხოლოდ ადგილობრივ გლეხებს ემსახურებიან და ავადმყოფის დასაწოლი ადგილი არა აქვთ. ქედელ კომუნარებს კი სულ პატარა ავადმყოფობისათვის, ან თუნდაც, კბილის საექიმოდ უხდებათ წასვლა ქ. სიღნაღში (80 ვერსით დაშორებულია კომუნიდან).

ქედელ კომუნარებს წყალი არა აქვთ, წყალს ეზიდებიან მდ. ალაზნიდან შვიდი ვერსის დაშორებით.

კომუნარებს არ ჰყოფნის 3 ტრაქტორი, რისთვისაც მათ თავის დროზე მიმართეს მემინდვრეობათა კავშირს, მაგრამ ეს საკითხი დღემდე უყურადღებოდაა დარჩენილი.

ზემო ქედიდან სადგურ წნორამდე 70 ვერსია. კომუნარებს ყოველდღე უხდებათ იქ ჩასვლა პროდუქტების ჩასატანად და საჭირო საქონლის, ან იარაღ-მანქანების ამოსატანად, რისთვისაც მათ მემინდვრეობათა კავშირს სთხოვეს საბარგო ან ნახევრად საბარგო ავტომობილი, მემინდვრეობათა კავშირმა ესეც უყურადღებოდ დასტოვა. კომუნარებს არ ყოფნის სახნავი მიწა, მით უმეტეს იმ დროს, როდესაც მათ შემოიერთეს 53 კომლი უმიწაწყლო მთიელები.

ეთხოვა მიწა მემინდვრეობათა კავშირს, მანამდე კი სოფლის კავშირს, მაგრამ ესეც უყურადღებოდ დარჩა, ბოლოს ოლქის მემინდვრეობათა კავშირის განყოფილების სიტყვიერი მოლაპარაკებით მათ მოხნეს 220 ჰექტარი მიწა, რომელსაც დღეს ართმევს კომუნარებს მიწსახკომი.

ქედელებს არაა აქვთ სამკითხველო, კლუბი, ან სხვა გასართობი. აქ სრულიად არ სწარმოებს ამ საკითხზე მუშაობა. კომუნის გამგეობამაც უნდა მიიღოს ზომები, აქვსთ რადიო და არ ჰყავთ რადიო-ტეხნიკოსი, ამიტომ იგი უქმად გდია.

თუმცა ეს კომუნა დღესაც პირველ რიგში სდგას, მაგრამ ამით არ უნდა გაითამამდენ კომუნარები. მათ კიდევ ბევრი უნდა შეიძინონ. არც ერთი წუთით არ უნდა შეანელონ მუშაობა და ერთიან ძალით უნდა დასძლიონ ყოველგვარი დაბრკოლება. ქედელების გამარჯვება მთელი საქართველოს გლეხების გამარჯვება იქნება. მათ მაგალითს თვალყურს ადევნებს თუარებელი გლეხობა.

შ. ფურცხვანიძე.

საბჭოთა აღმშენებლობა

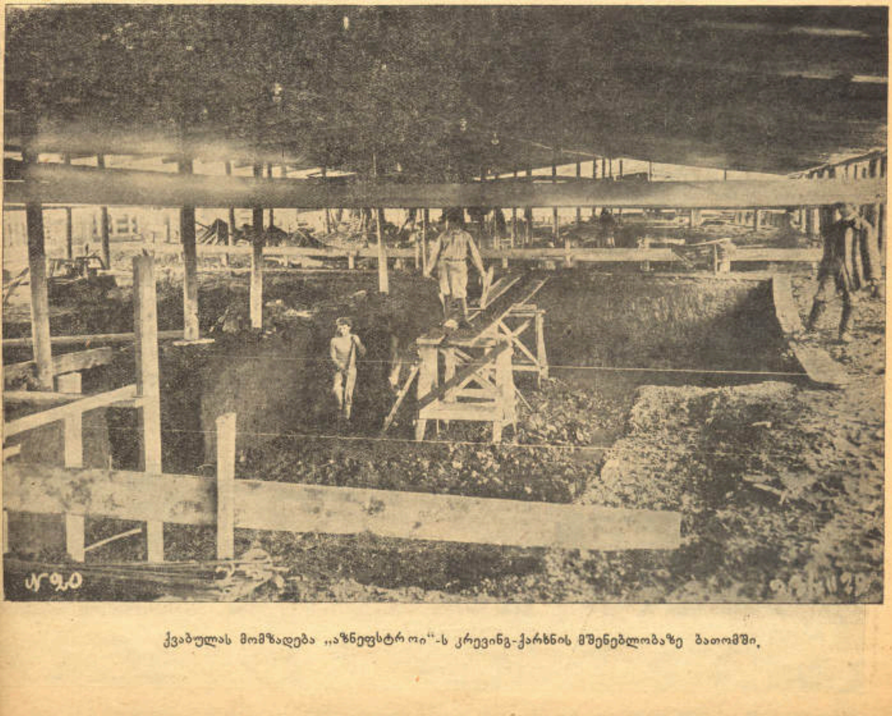

ქვაბულის მომზადება „აზნეფსტროი"-ს კრეკინგ-ქარხნის მშენებლობაზე ბათომში.

საბჭოთა ხელოვნების საკავშირო შემოწმება
პირველ საკავშირო ოლიმპიადაზე

კულტურის და დასვენების პარკში 18 ივნისს მოხდა ოლიმპიადაზე მონაწილეთა შეხვედრა მოსკოვის მუშებთან. მიტინგზე გამოვიდნენ: ამხ. ენუქიძე, ფ. კონი და ნაციონალური თეატრების წარმომადგენლები.

15 ივლისს მოსკოვში გაიხსნა საბჭოთა რესპუბლიკის პირველი საკავშირო ოლიმპიადა. პირველი შემთხვევაა ისტორიაში, რომ თექვსმეტი ეროვნება თავის საუკეთესო თეატრალურს და მუსიკალურს კოლექტივებს აგზავნიან, რათა საძირკველი ჩაუყარონ გეგმიანს და სოციალისტურ შეჯიბრებას, გაიზიარონ ერთმანეთის გამოცდილება, ერთმანეთი შეისწავლონ პროლეტარულ ხელოვნების მეთოდების მესამუშავებლად.

ოლიმპიადა შეიკრიბა სწორედ იმ დროს, როცა გაიხსნა საკავშირო კომპარტიის (ბ) მე-16 ყრილობა და აქ მოხდება ნამდვილი ანგარიშის ჩაბარება ბოლშევიკურ პარტიის წინაშე ხელოვანთაგან.

განა შეიძლება არსებობდეს სხვა უფრო ნათელი და ურყევი საბუთი ლენინურ სწორხაზიანობისა ნაციონალურ საკითხის გადაჭრაში და კერძოდ, ნაციონალურ კულტურულ განვითარებაში, ვიდრე არის მოსკოვში შეკრებილი დღევანდელი ოლიმპიადა?

იმ დროს, როდესაც გაზეთის ფურცლებზე ყოველდღე ვკითხულობთ ცნობებს ნაციონალურ პრობლემების „გადაწყვეტის“ შესახებ კაპიტალისტების მიერ ტანკებით, ყუმბარებით და „ცეცხლით და მახვილით“, რის გამო მიწის პირიდან იგვება მთელი სოფლები და ქალაქები, განა ცხადს არ ჰყოფს იმ უფსკრულს, რომელიც არსებობს იმპერიალისტურ და სოციალისტურ ქვეყნებ შორის ეს ერთად თავის მოყრა ამდენ ეროვნების წარმომადგენლებისა?

რამდენად წინ წავსულვართ ჩვენს კულტურულ განვითარებაში! რამდენ მოულოდნელ პერსპექტივებს შლის ეს ოლიმპიადა! ნუ თუ ვინმემ იცოდა ოლიმპიადამდე, რომ საქართველოს თეატრი ისეთივე ყურადღებას იმსახურებდა, როგორსაც იმსახურებდა მსოფლიოში განთქმული რაინჰარდტის და მეიერხოლდის თეატრები და, რომ რუსთაველის თეატრი ამჟამად წარმოადგენს მსოფლიო თეატრს?

ამის დამტკიცებას ოლიმპიადამდე ვერვინ შესძლებდა! ეხლა კი, ოლიმპიადაზე ნახვის შემდეგ, საკითხი რუსთაველის სახელობის პირველი აკადემიური ქართული თეატრის შესახებ მთელი თავისი სიცხადით გადაწყვეტილია.

იშვიათმა ნიჭმა და შესაძლებლობამ, რომელიც დაგროვდა მთიან ქვეყნის ცხოვრებაში მრავალ საუკუნოების მანძილზე, ქართველი მსახიობი აქცია მიუბაძველი სისწორივეში და მოძრაობის გრაციებში.

ამას მიუმატეთ სამხრეთის ტემპერამენტი, დამუშავებული უმაღლესი ტექნიკით საბჭოთა თეატრის მიერ, რომელსაც ხელმძღვანელობს არაჩვეულებრივი ნიჭით დაჯილდოვებული რეჟისორი სანდრო ახმეტელი, ჩვენ მივიღებთ თეატრალურ კულტურას, რომელსაც ჯერ კიდევ არ დაუმთავრებია თავისი მიღწევები, მაგრამ დღესვე შეიძლება გვერდში ამოუყენოთ მსოფლიო თეატრების მიღწევებს.

ა. გლეგოვი.

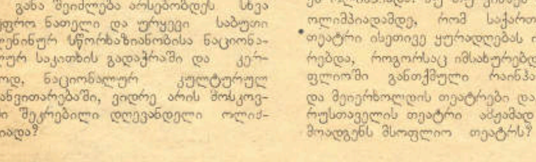

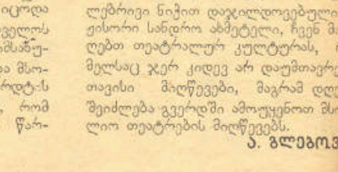

სურათებზე: ამხ. ენუქიძე ესაუბრება რეჟ. ახმეტელს. ინგლისელ ჟურნალისტ ქალის ლუიზა შტრონგის მისალმება რუსთაველის თეატრისადმი.

ვაჟა-ფშაველა, ნახ. ჯაფარიძის.
გარდაცვალებიდან 15 წ. შესრულების გამო.

ვაჟა-ფშაველა

1916 წლის გაზაფხულზე უკანასკნელად ჩამოვიდა ვაჟა-ფშაველა თბილისში და აღარც დაბრუნებულა უკან, თავის საყვარელ მთაში.

ვაჟამ სიცოცხლის უკანასკნელ წელიწადში ორჯერ იცოდა მთიდან ბარად ჩამოსვლა. ერთი ახალი წლის წინა დღეებში და მეორეც აღდგომის დასაწყისში.

მისი ამ ორ ვადაზე ჩამოსვლა ყველას ასე ჰქონდა მიღებული: ვაჟამ უთუოდ ახალი პოემა და ლექსები ჩამოიტანაო.

ეს ასეც ხდებოდა უცვლელად. ხელნაწერილი არას დროს ჩამოუტანია. უთუოდ ახალი პოემით უნდა გაეხარებინა მკითხველი საზოგადოება. მისი ასეთი მოლოდინი თითქმის დაკანონებული იყო. იმ ქამად ჩამოიტანა რამე თუ არა ეს აღარ მახსოვს. კი არა მგონია ასე ჩამოსულიყო, მიუხედავად იმისა, რომ ვაჟა თავის ჯავარზე აღარ იყო. მეუღლისა სიღარიბით და ხელმოკლეობით შეწუხებულია გვიან. მაგრამ მაინც გასტეხა ეს ზრუნვა, ჯანმრთელობით სავსე და სიცოცხლით ამაყი ეცინებოდა.

არც ბინა ჰქონდა რიგიანი თავის სოფელ ჩარგალში. ცხოვრობდა ოთხკუთხის ბნელსა და ნესტიან ოთახში და ამან შეუწყო ხელი მის ჩიყხვლა, შეუმჩნევლად დაავადებას. ვაჟას ჯანსაღი აგებულება ასე ადვილად ვერ შეამჩნევდა სხეულში ჩუმად, ფარულად შემოპარულ ავადმყოფობას—ჩუმ ცეცხლს.

უფრო ოთახის სიბნელე იყო მიზეზი, რომ უკანასკნელად თბილისში ჩამოსვლისას შეუქვეთა დურგალს ხის, ოთხშუშიანი საშუალო ზომის ფანჯარა. „თუ მიშველის, სწორედ ეს ფანჯარა მიშველისო"—იტყოდა ხოლმე ვაჟა. ავალ თუ არა გამოვანგრევ ოთახის კედელს, ჩაესვამ შიგ ფანჯარას და ცხლა მაინც იღებს ჩემს ბინაში მზის სითბო და შუქიო.

ფანჯარა კი მართლაც გააკეთებინა და გაგზავნა ჩარგალში, მაგრამ თვითონ ვეღარ მიჰყვა უკან. ის სამუდამოდ გამოეთხოვა თბილისშივე სიცოცხლეს ქართულ გიმნაზიის საავადმყოფოს კედლებ შორის და სამუდამოდ დაიძინა დიდუბეში ქართველ მწერალთა პანთეონის საფლავში.

ოთახის სიბნელესთან ერთად, როგორც მისი შვილი ვახტანგი იტყვის ხოლმე, ხშირად არც ჩვეთა და სანთელი ჰქონია თურმე. მთაში ამაების მარაგი უნდა ჰქონოდა კაცს, მაგრამ ვაჟას ეს უთუოდ ან დაუდევრობით ან შორი მანძილის გამოისობით მოსდიოდა.

ხშირად დამანთებისებლი ცეცხლი, ამბობს ვახტანგი და როცა გაძლიერდებოდა ცეცხლის ალსა და შუქზე სწერდა ხოლმეო.

როგორც ზემოდა ვსთქვი, ვაჟა 1916 წლის გაზაფხულზე ჩამოვიდა თბილისში. მიიარმოიარა, ნახა ნაცნობ-მეგობრები, დაიარა რედაქციები და შემდეგ წავიდა გორში თავის შვილის ლევანის ქორწილში. ქორწილის გათავების შემდეგ ეწვია თავის ძმას თედო რაზიკაშვილს სოფ. ხელთუბანში. ხელთუბანსა და გორში ვაჟამ თითქმის ერთი თვემდე დაჰყო.

თბილისში დაბრუნებისას ცოტა უგემურად გრძნობდა თავს და თან და თან დაიწყო ზურგ-ქვემო ავადმყოფობა, სისუსტეს უჩიოდა. შეიძლება გაცივდა მოგზაურობაში. არ უნდოდა ჩვენებოდა ექიმებს, მაგრამ ნაცნობ-მეგობრებმა აიძულეს და გაესინჯა მკურნალებს. კონსილიუმის შემდეგ, გადასწყვიტეს ექიმებმა ვაჟა დაეწვინათ ვერაზე, ქართულ გიმნაზიის საავადმყოფოში, სადაც უფრო მეტი და კარგი მზრუნველი იყო. ჯერ მოათავსეს საერთო პალატაში და შემდეგ კი, როცა შეაწუხა ზაფხულის სიცხემ და დახუთულობამ, გადაიყვანეს ცალკე განსაკუთრებულ ოთახში.

მიუხედავად იმისა, რომ ყოველ დღე მორიგეობით და ხან ერთად სინჯავდნენ, და თვალყურს ადევნებდნენ ექიმები და საკვირველობდნენ ვაჟას ფეხზე დაყენებას, ის მაინც უძლურდებოდა და უკან - უკან მიდიოდა.

მთის ცივ წყაროებსა და სუფთა ჰაერს მიჩვეული ადამიანი თბილისის სიცხე-პაპანაქებას ვერ უძლებდა და სული ეხუთებოდა. სულ

იმას გაიძახოდა: „თქვენ თქვენი გამჩენი, გამიშვით მთაში და ნახავთ ერთი კვირის შემდეგ, რომ ისევ ის ვაჟა ვიქნები, როგორიც ვიყავი". მაგრამ ექიმები ამას არ ჰხედავდნენ საჭიროდ და შესაძლებლად, მეტადრე სპ. ვირსალაძე. ჯერ წამლობა ბოლომდე მიეყვანათ და მერე გაეგზავნათ მთაში. რასაკვირველია ეს სიკეთით მოსდიოდათ და არა სიბოროტით.

როცა ვაჟას ეკლესიობის მაგიერ ეარესობა დაეტყო, მაშინ გადასწყვიტეს გაეგზავნათ სტრომში კაცი თიხის დასაჭერად და კიდევაც გაგზავნეს. მაგრამ კაცი რომ იმ დილით წავიდა სტრომში, მეორე დღის 4 საათზე ვაჟა უკვე აღარ იყო.

ის გამოესალმა ვაჟა სიცოცხლეს, რომ არავის არაფერი არ გაუგია. აბა, სანდრო რაზიკაშვილი, რომელიც თბილისში მასწავლებლობდა გაზაფხულიდან ორ ნაბიჯზე სცხოვრობდა, იმასაც კი ვერ შეატყობინეს ძმის ვერც შეწუხება და ვერც სიკვდილის პირზე მიდგომა.

ერთი საათით ადრე კი სრულ გონებაზე მყოფ ვაჟას ეთქვა: „კრაოტი მიაბრუნეთ და პირი მამა დავითის მთისაკენ მიყავით, რომ თვალს უცქიროო".

შემდეგ მოითხოვა მწვანე ბალახი და ხის ფოთლები გაეშლევინებინა ძირს და ზედ დაწოლილიყო. ბალახსა და ფოთლებს თურმე გარშემო იხურავდა და ყნოსავდა.

ვაჟა-ფშაველას იმაყსა და ძლიერ სულს სიკვდილისა არაფერი სჯეროდა. იმდენად უშიშარი და გაუტეხელი იყო.

„მე ჩემი კარგად გახდომის ნიშანი მაქვსო. როცა ჩემი ბარომეტრი თავს აიწევს მეც იმ წუთში წამოვდგები და მთისაკენ მოვკურცხლავო".

სიკვდილის წინა დღით ძალიან მთხოვა, რომ დაგვეჭირა მე და სანდროს ავტომობილი, მეც თან გავყოლოდი და მიმეცილებინა ფასანაურამდის. — „იქიდან ჩარგალამდე სხვა რამით ავალო". ავტომობილი ჩარგალამდე ვერ ავიდოდა უგზოობის გამო.

ავადმყოფობის დროს ვაჟა ხშირად იტყოდა: ნეტავი ისე არ მოვკვდე, რომ ომის ბოლო არ გავიგოო. მე კი ვიცი როგორც დაბოლოვდებაო, მაგრამ მაინც მინდა ჩემი თვალით ვნახოო. რას ფიქრობდა და რა იცოდა ამის შესახებ არავის არაფერს ეუბნებოდა და ისე მოკვდა, რომ არც უთქვამს.

მე და სანდრო, ძმა ვაჟასი, ერთად მივდიოდით ხოლმე სანახავად. ვაჟამ ხანდახან იცოდა ხოლმე კაცთან „იჩემის" თქმის ლაპარაკი. ერთ დღეს სანდროს უთხრა: „ალექსანდრე პავლოვიჩ, შენ და შიო ილარიონიჩმა მამადავითის ეკლესიასთან კლდეში რომ წყარო გამოდის უნდა ჩამომიტანოთო. კლდიდან ნაჟური წყალი მაინც სულ სხვა არისო და რომ დავლევ მთას თვალწინ დამიყენებსო".

სულ მთისაკენ მიუწევდა გული, ფიქრი და გონება სულ იქითკენ ჰქონდა. ბარად ჩამოსვლა ხშირად უყვარდა.

შევასრულეთ ვაჟას თხოვნა. მეორე დღეს გამოვართვით მოხუცებული შტოფი ვიქტორ მეერვალიშვილს წყაროს ჩამოსატანად და იქიდან კი არ ჩამოვიტანეთ, სადაც მოგვითითა, არამედ მოსკოვის ქუჩის მაღლა მდებარე კლდიდან, ის უფრო გვეიოლა, როგორც სუფთა და უფრო გემოვნიანი წყალი.

ა, ყოჩაღ, ბიჭებო, გიშველიათ ქიშმიშელმა! ძლივს ჩემი გემის წყალი არ დავლიე. ხომ არ დაილოცა მთაზე ასვლით. გვითხრა და გადაგვიხადა მადლობა.

ვაჟასთან სხვა ნაცნობებიც დადიოდნენ. ერთხელ მეჩვენე იოსებ მაჭავარიანმა (გარსევანიშვილმა) პატარა კოჭბით შინ გაკეთებული, ტკბილად შეზავებული შინდის მურაბა მოუტანა, სიცხის გულზე იამა და დიდი მადლობა გადაუხადა.

ვაჟა საავადმყოფოში დაწვებოდა, შინ, თავის ძმასთან, იღებდა ხოლმე წამლებს. რაღაც წამლის შესაკვეთად შევედით ვარლამ ახვლედიანის აფთიაქში. ბარათი კი გამოსწერა ვარლამმა, ხოლო ფულის გამორთმევა არ მოინდომა. თქვენისთანა იშვიათ ხალხს ფულს როგორ გამოვართმევო.

— გლახაობას ნუ შემაჩვევთ. როცა მაქვს ფული მქონდეს რად უნდა წავიღოო, უთხრა და ამაყად გადაუფურცლა სამ მანეთიანი. ის უფრო საწყენი იქნება ჩემთვის რომ არ აიღოო.

პუშკინის ბაღში ვაჟამ ხანდახან ქილიკი სიტყვების გადაგდება იცოდა ხოლმე. ლვარძლიანი კი არ იყო, ისე უბრალოდ, კეთილმოსწრებულად თუ იტყოდა.

ერთ ზაფხულს მუშტაიდიდან ახლოს „ალაზნის ველის" ბაღში წავიდნენ სადამშვიდოდ ვაჟა, ბაჩანა, (ძმა ვაჟასი), მასწავლებელი თუში ვახო ბექაურული, ლეო ცისკარიშვილი და სხვები.

ბაღის შუაში გაბმული რუ ჩამოუდიოდა. ბაჩანა მიუხედავად თავის სიმსუქნისა ძალიან ფიცხი და მარდი კაცი იყო. გული სულ მუდამ ერჩოდა. მოინდომა ამ რუზე გადახტომა. გადგა შორს და სთქვა: ალაზანზე გადავმხტარვარ (თურმე მთაში ზოგან ისე ვიწროდ მოდის ალაზანი, რომ კაცს ადვილად შეუძლიან ერთი ნაპირიდან მეორე ნაპირზე გადახტომა) და აქ რა დამემართება, რომ ვერ გადავხტეო. თქმა და გადახტომა ერთი იყო, მაგრამ მეორე ნაპირამდის ვერ უწია და შიგ ჩავარდა, რასაკვირველია გაიწუწა. შუა ვახშამზე ვაჟამ უთხრა: ბაჩანა, გიხდება შუალამისას ალაზანში თევზის ჭერაო!?

რატომღაც ეედოშვილს ქერიძეშვილს ეძახდა. ქისტების ჰავლუნიძე პირისა ვეძახდით. როცა წამოიძახებდით ეედოშვილი ცდა ვაჟას საჭიდაოდ ქერიძის შეძლება არიდებოდა უკვეთდა ხოლმე ძალღების გამლა, ძალ-ღონის გამოცდა.

— ქერიძიშვილო, ე მინდ თავი დამანებე თორემ შენ მკლავს დაიქერო, ხელაკიდებით გაგისროლებო, უთხრა ვაჟამ და ორიოდე, მაგრამ ეედოშვილი მაინც არ მიეშვა და კიდეც ეცა.

ეედოშვილისა და ვაჟას ღონის შედარება კი არ შეიძლებოდა, ისეთი ღონიერი იყო ვაჟა. გორის სოლდატის ცხენოსნობაში რო სწავლობდა კრივში ჩასვლისას ყველა ერიდებოდა მის ღონიერად მოქნეულ მუშტს. ძალიან უყვარდა კრივი და სულ დაჩაგრულ უბნის მხრიდან ჩაერთოდა ხოლმე. ქვემოთა უბანი ითვლებოდა დაჩაგრულ მხარედ.

რაკი აღარ მოეშვა ეედოშვილი ვაჟას, მაინც ეცისრულა და იმ გრძელ პალტოში ძალიან იოლად გადაართვა პირქვე.

ეედოშვილი კვლავ ეცა, მაგრამ ვაჟამ აღარ გააჭაჭა.

ორივეს ძალაუნებურად მოუხდა, მეორედ რომ ეცა, ვაჟას ჩოხის კალთის ჩამოხევა.

მეორე დღეს ვაჟამ ახალი ჩოხა იყიდა და ეედოშვილს ასე უთხრა: შარი ხელიდან მქონდა, თუ არ შენ, მე ჩოხას ვერ გამოვიხეხდიო. ალბად შენც მადლობელი იქნები გქონდა და მიტომაც ქერიძით მეტახებოდით.

ვაჟა კარგად თამაშობდა ბილიარდსაც. როგორც ტყვიას არ ააცილებდა ხიშტს, ისე ბილიარდის ბურთს დანიშნულ ორმოს. ვაჟა კარგ და მარჯვე მონადირედ ითვლებოდა.

ერთხელ ისა და მისი მეგობარი დიმიტრი მელებრიშვილი შევიდნენ საბილიარდოში სათამაშოდ.

ჯერ ბუფეტზე უნდა გადეხადათ და მერე ისე უნდა შესულიყვნენ საბილიარდოში.

ვაჟას ეჭირა შინ გათლილი კოხტა და ხელმარჯვე ჯოხი, რომელიც დახლიდარს მიაბარა შესვლისას.

თამაში ვაჟას გამარჯვებით დამთავრდა. წამგებმა და მომგებმა ერთად ივახშმეს. გამოსვლისას, ვაჟამ ჯოხი მოითხოვა, მაგრამ რაკი უბრალოდ ეცვა დახლიდარმა გაუტრიზავა: რის ჯოხი, რა ჯოხი, ვის დაჰკარგვიხარო. როგორც ჩანს დახლიდარს ჯოხი მოსწონებია.

რამდენიმე გაფრთხილების შემდეგ მოთმინებიდან გამოსულმა ვაჟამ რომ ჩაავლო ხელი საყელოში ისე ღონიერად გადმოათრია შიგნით მჯდომი დახლიდარი, რომ მაგიდა ბუფეტი თან წამოიღებინა და ზედ იატაკზე გაშალა.

ჯოხი მალე გამოჩნდა და ვაჟამ „ქრთამიც" საყელოც კი დაიმახსოვრა, მაგრამ ეს არ შეიფერა.

— რა გრძნოდა, ცხვარივით კაცი რაზე გამაცოცხლო და შენსა ბუფეტის ცოდოში რაზე ჩამაგდებდი. ჯერ ძვალი უნდა გაგეზომა და მერე ისე უნდა ჩაგეყლაპა.

ვაჟა მოსიომინი და აუჩქარებელი კაციც იყო. თბილად თრთოდა გული. ვაჟა ახალგაზრდობაში და შემდეგაც სახამ ცემბირის ჭირი გაუფუჭებდა თვალს მშვენიერი შეხედულობის ვაჟკაცი იყო. აისი ჩასხმული, განიერი მხარბეჭი და წინ წამოდგმული გულ-მკერდი მარტო თითქოს რომ აძლევენდნენ ვაჟას.

ტერა-კვთხვის საზოგადოებიდან სახლში მომავალ ვაჟას თავის გახუნებულ ნაბდით მოსხდა კონკაში ჩავედით. მაშინ ტრამვაის ხსენებაც კი არ იყო ჩვენში.

ერთ-ერთ შესაჩერებელ ადგილზე ვიღაც კოპწია ქალი გარეგნულადაც კონკაში ჩასაჯდომად, მხოლოდ ადგილი კი არც ერთ სკამზე არ იყო. რაკი კონდუქტორისაც თვალი შეეთვალა ლამაზი ქალის დასახვედრად არც აცია, არც აცხელა და უბრძანა ვაჟას ჩამოსვლა რუსულად.

ვაჟამ ერთი ვერც კი გაიგონა, ყურადღება არ მიაქცია. მეორედ კიდევ გაუმეორა და მესამედ რომ შეუტივით უთხრა ну, сойди ба-ваш! ვაჟამაც არც აცია, არც აცხელა და თავის ზედ კონდუქტორს ისეთი უთავაზა ხელუკუღმა ყბაში, რომ კონდუქტორი მოწყვეტით დაეცა ძირზე და გაიშალა ძირზე თავისი ბილეთების კასით.

როცა მოვიდა წესრიგის დამცველი და მოისმინა დალაგებული რუსულით ამბავ-გამბავი, ეს ამოდენა კონკაში მსხდომი ხალხი გადაიქცა ისე ერთხმად ტონინაობაში გამოეშურა ლამაზი ქალის ბრალით და ყველამ ერთხმად, რომ კონდუქტორი სტყუოდა.

ვაჟას არ უყვარდა ბევრი და მეტი ლაპარაკი, ლაყბობა არ უყვარდა. არ შეუძლებდა თავის ქება და გაზვიადება. ცხვირი არასდროს არ აუწევია და არ გაბერილა. ვაჟა სულ უბრალო კაცი იყო. მხოლოდ თუ ვინმე ცუდად და უხეშად მოექცეოდა და მოუწოდებდა დაცინვით, სამაგიეროს გადახდას შორიდან არ გადაჰკიდებდა, მაშინვე გასცემდა პასუხს, როგორც მიეფერებოდა და ეცემოდა.

ერთ დღეს ვაჟასთან სანახავად რომ ძველი და სანდრო, იქ დაგვხვდა ჩვენი ახალგაზრდა და მცოდნე საბურთ შანშიაშვილი (იმ დროს რედაქტორად იყო გაზეთ „საქართველოსი") მას თან მოეყვანა ახალგაზრდა ულ. სიდამონიძე, ვაჟას პორტრეტს ახატვინებდა. შემდეგ ეს პორტრეტი კიდევაც დაიბეჭდა გაზეთის დამატებაში.

ვაჟა შანშიაშვილს ნაყოფიერ მწერლად სთვლიდა და ძალიანაც უყვარდა, და თითქოს მაშინ ახალგაზრდა პოეტს უკვე დიმჯდარი და დამშვენებული პოეტი გამოცდას აძლევდა და მისდამ კამათი ჰქონდათ უცხოეთის/მწერლებზე. იმ დროის დიდებ თოდაში იყო ნიკოზე თავის „ზეცაური" და ვაჟა ეუბნებოდა შანშიაშვილს: „ხელმწიფოვალ გამოფიტული ცხოველი ფილოსოფოსი, შენი ნიკოზე, ჩვეულებრივი ნაცარქექია. აზვიადებს ყველაფერს, რაც თვითონ არ მოეწონება".

ახალგაზრდა მწერლებში სანდრო შანშიაშვილს უფრო დიდ ყურადღებას აქცევდა და იმიტომაც იყო, რომ როცა კი ვაჟა თბილისში ჩამოვიდოდა მოიკითხავდა სანდროს და გვეტყოდა მომიყვანეთ ჩემი ქიზიყელი პოეტი—ჯარდანქეშმინი.

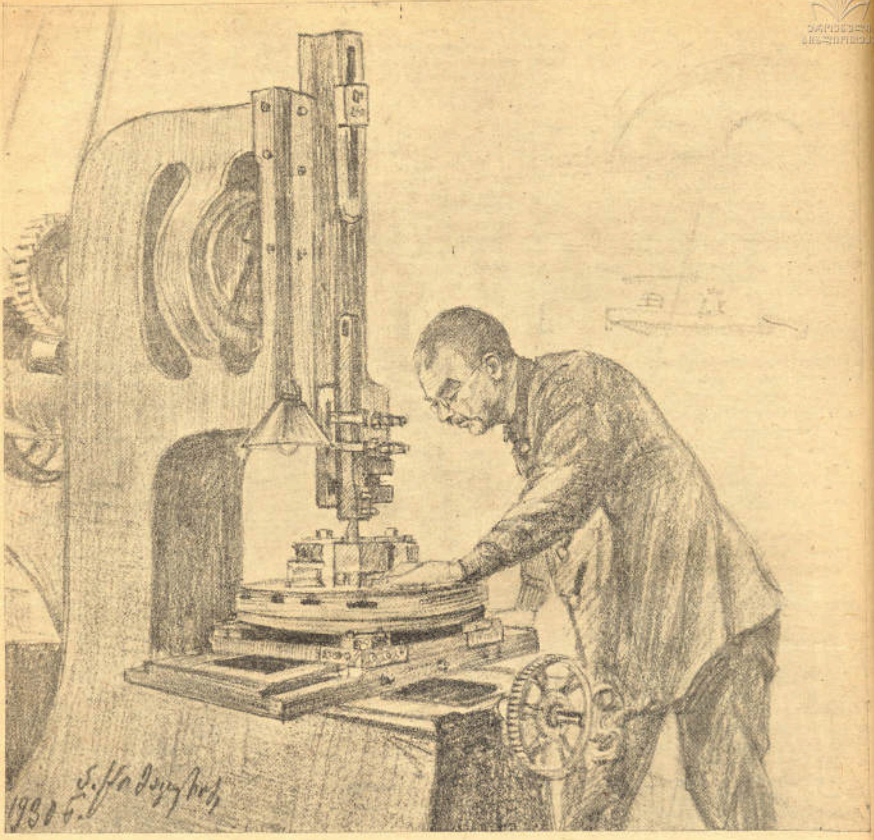

სტალინის სახელობის ქარხანაში, მუშა დაზგასთან

დემიან ბედნი

ნუგეშის მცემელი

მამა იპატეს არვინ ჰყავს ტოლი,
ხერხიანია, საქმეში მარდი.
საქმე აროდეს არ უფუჭდება,
კოჭს თუ ააგდებს, ალჩუ უჯდება.
აი თუნდ იმ დღეს:
მამა იპატეს
ქვრივი ეწვია, არა სტუმრადა,—
თავის ცოდვების მოსანანადა.
—„ვაი ჩემ თავსა!"—ქვრივი ჩიოდა
და თვალებიდან ცრემლი სცვიოდა.
—მიხსენ, მამაო, ვარ მე ცოდვილი...
გაზაფხულს აქეთ აღარ მაქვს ძილი,
სიზმარში ვხედავ უბედურს ქმარსა,
როგორც ცოცხალსა და არა მკვდარსა.
დილით რომ ვდგები, ვერ ვახელ
თვალებს,
ცოდვილს, მცხვენია, შევხედო
ხატებს...
სირცხვილით ვიწვი, ვერ ვბედავ
თქმასა,
რაც მე წუხელის გადამხდა თავსა:
რა მეშველება, ნეტავ ვიცოდე,
წყეულმა, ქმართან... ძილში შევცოდე!
—„არა!.. ნუ მეტყვი!"—გაოცდა
მღვდელი,
ამა ამბისა გამგონ-მსმენელი:
—და ეგ სულ მოგდის, ვგონებ იმის-
თვის,
რომ ბევრსა ნაღვლობ იმ შენი ქმრის-
თვის.
წინ ვერ წაუხვალ ბედის წერასა,
ნაღვლით ვერ უშველ შენს თავს ვე-
რასა.
თავი ანებე ნაღვლსა და დარდსა,
სჯობს, რომ დაადგე ისევ სხვა გზასა...
ეხლა კი აი ამ შანას მოგცემ,
შინ რომ მიხვიდე. მიიბი ტანზე.
მერე მე თითონ, საღამოს ჟამზე,
შემოვალ შენთან და ნუგეშსა გცემ.

—:—

გთხოვ, ნუ დასძრახავთ, დარდში მყოფ
ქვრივსა,
და ნურვინ იტყვის იმაზე ძვირსა...
და რაც გინდ ძლიერ ქვრივი დარ-
დობდეს,
ხუცი ეცდება, დარდს გაუქარვებს
(თითქოს პირველად ეს უხდებოდეს!)
და ქვრივს გაართობს, ქვრივს ანუგე-
შებს.

იალაღებისაკენ

მწყემსები იალაღზე.

...ზაფხულია. სიცხე, ბალახი ხმება. ...უძლებელი ხდება დაბლობ ადგილე... ...ი ცხოვრება. საქონლის საკვები არ ...ის — ყველაფერი გახმა. საჭიროა ... ..., საჭირო მოწყობილო... ...თ და საქონლით, მთაში წავიდეს. წა... ...დეს იქ, სადაც მზე ასეთი ჭომაბე... ...ებელი არ არის და სადაც ამწვანე... ... საბალახოები დააკმაყოფილებენ ...ულ ათას სულ საქონელს.

...მთელს ამიერ-კავკასიაში ზაფხულის ...წყებისთანავე მომთაბარეობა იწყე... ..., ზევით, იალაღებისაკენ „მთის უდა...ნოში" მიისწრაფვიან მომთაბარენი. ... საბალახოებზე გატარებენ ისინი ზა...ხულის ოთხ ცხელ თვეს მოწყვეტი...ნი დასახლებულ პუნქტებს და თავის ...ფლებს.

...მიმდინარე წელს ამიერ-კავკასიის ...ავრობა დიდ დახმარებას გაუწევს ...მთაბარეებს. იმ ადგილებში, სადაც ...ტი მომთაბარენი იყრიან თავს, ეწყო... ... წითელი ქოხები, იალაღებზე ეწყო... ... საბავშო მოედნები, მოძრავი ბიბლიო...თეკები; ...ლება დედობისა და ბავ...ობის დაცვის საქმე.

...ქიზიყელები უკვე დაიძრნენ იალაღე...ბისაკენ. მთიანი თუშეთის, ახალციხის, ...ვორ ს, ახალქალაქის და თბილისის რაიონის იალაღებზე თავს მოიყრიან ათეული ათასი მომთაბარენი. საჭიროა ყველა მათ გაეწიოს კულტურულ-ყოფაცხოვრებითი სამსახური, უნდა გამოირკვეს მათი გაჭირვება, საჭიროა დახმარება.

საქ. ჯანსახკომი უკვე შეუდგა მომთაბარეთათვის საექიმო დახმარების გაწევის გეგმის განხორციელებას: სოფ. წნორში, ბადიაურში, და ზემო-დასახლებულ რაიონებში მოწყობილია საიზოლაციო-გამტარებელი პუნქტები, სადაც მომთაბარენი გადიან საექიმო შემოწმებას, ხოლო საქონელი — ვეტერინარულს.

მასწავლებლებისაგან მოეწყო ნებაყოფლობითი რაზმები. ეს რაზმები გაემგზავრებიან იალაღებზე წერა-კითხვის უცოდინარობის ლიკვიდაციის ჩასატარებლად მომთაბარეთა შორის. მათთან ერთად იალაღებზე მიემგზავრება რამდენიმე მოძრავი კინო.

რათა მომთაბარენი ჩაებნენ პროფკავშირულ მუშაობაში, ამ მიზნით სას. სამ. მუშების პროფკავშირი იალაღებზე ხსნის რამდენიმე ათეულ მუშათა კომიტეტებს. მათი მიზანია, რაც შეიძლება მეტი რაოდენობით მიიზიდონ ამ მუშაობაში მწყემსები და მოჯამაგირეები. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა სოფლის საბჭოებთან, გლეხკომებთან და კოოპერაციასთან ღარიბ-მოჯამაგირეთა ჯგუფების შექმნას.

რესპუბლიკანური ჯანსახკომები მთელი სეზონის განმავლობაში ჩაატარებენ მომთაბარეთა შორის სათანადო მუშაობას. მომთაბარეთა შორის ჩატარდება ზოოტექნიკური ღონისძიებების პოპულარიზაცია, მოეწყობა გამოფენები, ლექციები, აგრო-საუბრები, ჯილდო მიეცემა საუკეთესო მწარმოებლებს და სხვ.

იშლება ყველის სახარშების ქსელი იმგვარად, რომ თვითეულმა მათგანმა სავსებით ამოსწუროს თავისი რაიონის მოთხოვნილება. კიდევ მრავალი ღონისძიებები ჩატარდება, რომლებიც ძირიანად შესცვლიან მომთაბარეთა მდგომარეობას. ცხადია ერთი რამ — სახელდობრ ის, რომ მიმდინარე წლიდან მომთაბარენი იწყებენ ახალ ცხოვრებას, იალაღები გარდაიქმნება, იალაღებზე მოწესრიგდება კულტურული ცხოვრება.

ილ. შმერლინგი.

ცხვრის კრეჭა

საქართველოს ჩაი

საკონტროლო ციფრების მიხედვით მომავალ წელს ჩაის ახალი პლანტაციები 10 ათას ჰექტარზე უნდა გაშენდეს. აქედან: საბჭოთა მეურნეობაში — 4 ათასი ჰექტარი, კოლმეურნეობებში — 5 ათასი ჰექტარი და ინდივიდუალურ მეურნეობებში — 1000 ჰექტარი. ამ სივრცის დასათესად საჭირო იქნება 500 ათასი კილოგრამი თესლი. ეს მაშინ, თუ საკმაო იქნება ადგილობრივი სათესლე მასალა, რომლის 50 კილოგრამი 1 ჰექტარს სთესავს. უცხოეთიდან მოტანილი თესლი, როგორც უკვე გამორკვეულია, მარტო 50 პროც. ამოდის. ამიტომ უცხოეთის თესლი საჭირო იქნება ასი კილოგრამის რაოდენობით თვითეულ ჰექტარზე. ადგილობრივ დამზადებული იქნება 300 ათასი კილოგრამი თესლი. ცეილონიდან შემოიტანენ 120 ათას კილოგრამს, ხოლო იაპონიიდან 280 ათას კილოგრამს. პრაქტიკამ უკვე დაამტკიცა, რომ ადგილობრივი სათესლე მასალა გაცილებით უკეთესია შემოზიდულზე და ამ მასალის დამზადების წახალისების მიზნით „საქართველოს ჩაი"-მ კილოგრამ მასალის დასამზადებელი ფასი ერთი მანეთიდან ერთ მანეთ და 25 კაპეიკამდე გაადიდა.

ჩაის პლანტაციების წარმატებით გაშენების ერთ მთავარ პირობას წარმოადგენს ჩაის ჯიშების მტკიცედ დაცვა. ამიტომ სათესლე მასალის განაწილება უნდა ჩატარდეს დიდი დაკვირვებით. ერთ რაიონში რამოდენიმე ჯიშის თესლი არ უნდა მოხვდეს.

საბჭოთა კავშირის პოლიარული საგანძური

„საშინელი მხარე"

...ჩრდილოეთის სიგანედის 66,5 გრადუსის ყინულოვანი პარალელი, რომელიც „მეშვიდე კარები" ხალხურ ...არში, ფარავს უხილავ სამყაროს ...ოცებული განძეულობით. ციფრები ...ნავ შეეხენ ამ სამყაროს ნაწილს. ...ლო ის, რაც დამარხულია გაყინულ ...ლმულებში, ჯერ არავის აღურიცხ... ...ს და არც ცდილან აღერიცხათ.

...საბჭოთა კავშირის პოლიარული ...ჩრდილოეთი დღემდე შეუსწავლელია. ...თანავე, იმ მცირე ცნობებითაც, ...ლებიც მოიპოვება, შეიძლება წარ...მოვდგენა ვიქონიოთ ამ მხარის აუარე... სიმდიდრეზე. სამართლიანი იქნე... თუ ვიტყვით, რომ ეს მხარე საგან...ძის წარმოადგენს.

...ნებრივი ელექტროცენტრალი

...მართალია, ძოლიუსის იქით წელი...წის განსაზღვრულ დროში დგება ...ძელი „ას დღე-ღამიანი" ღამეები. ...გრამ ამ ღამეში პოლიარული მხარე ...ნაკლებ არის განათებული, ვიდრე ...მილიმე ევროპიული ქალაქის დიდი ...ქები. ღამის სინათლეზე თავისუფ...ლად შეიძლება გაზეთის კითხვა.

...პოლიარული ღამე **ელექტროფიკა...ციქმნილია.** თვით პოლიუსი როგორც ...ლავერი გენერატორი, მთელ არქტი...კას უფასოდ აძლევს სინათლის ენერ...გიას.

...ბილი.. სამოცგრადუსიანი ყინვები.

...მართალია ისიც, რომ ამ მრავალ...თვიანი ღამეებში აქ იცის ჩვენთვის ...ჩვეულებრივი ყინვები — 50-60 გრადუსი ...ცელსიუსით. პოლიარული ყინვები ვე...ცხლის წყალს მაგარ ლითონად აქ...ცევს და ბუჩქები და ტოტები ოდნავი ...შეხებისაგან შუშასავით იმსხვრევა. ...დგილობრივი მხეცი, უკეთეს შემთხვე...ვაში, თავის ბუნაგში იმალება. მაგრამ ...პოლიარული ყინვები ადვილი გადასა...ტანია. იქ რბილი ყინვა იცის. აბსოლუ...ტურად სუფთა ჰაერი, ჰაერს მხოლოდ ...ცივეებს და არა ჰყინავს. რბილჰაერიან ...ადგილებში კი პირიქით ხდება.

მინდვრის საქონელი კუნძულებზე

პოლიარულ ჩრდილოეთის ძირითადი ცოცხალი სიმდიდრეა ირმები. ისინი საუკეთესო ხარისხის ხორცს იძლევიან, რომელმაც უკანასკნელ დროს საექსპორტო მნიშვნელობა მიიღო. ამჟამად პოლიარულ წრეს იქით ორ მილიონამდე ირემი ითვლება, რაც ომის წინადროინდელ რაოდენობას აღწევს. მაგრამ ეს ციფრი ჩვენი მეირმეობის ჩამორჩენილობაზე ლაპარაკობს, რომლის განვითარებასაც ხელს უშლის ეპიდემიები და სხვ.

სათანადო ზომების მიღების შემდეგ პოლიარული ქვეყნები 20 მილიონ ირემს გამოჰკვებავს. უკვე მიმდინარე ხუთწლედში საბჭოთა არქტიკაში ირმის ჯოგები 5 მილიონ სულამდე იქნება აყვანილი.

ჩრდილოეთის ექსპედიციების მონაწილენი არა ერთხელ შეხვედრიან აქ აკლიმატიზაციაქმნილ ძროხებს. შორს, პოლიარულ წრეს იქით შეხვდებით ცხენებსაც.

დასილოსებული ფრინველი

გარდა ირმებისა ყველა ამ ცხოველებს, ჯერ-ჯერობით მეურნეობაში არავითარი ხვედრითი წონა არა აქვთ. ეს—მომავლის სიმდიდრეა. განსაკუთრებით მეტი მნიშვნელობა აქვს გარეულ ფრინველს. გარეული ბატები და იხვები ისეთი რაოდენობით არიან პოლიარულ წრეს იქით, რომ მცხოვრებლები მათ საჰაერო ბადეებით იჭერენ. საინტერესოა, სხვათა შორის, დაკლული ფრინველის შენახვის წესი. ის ვგაგონებს დასილოსებას. დასილოსებული ფრინველი მომავალ შემოდგომამდე ისეთივე ახალი რჩება, როგორც დაკვლის პირველ დღეს, მხოლოდ კანი ოდნავ შავდება.

ოქრო ჰაერში

ძალზე გარეული ბატები არ არის ფრინველების მასიური სახე. არა ნაკლები რაოდენობითაა აგრეთვე გარეული იხვი, იხვს შეხვდებით აუარებელი რაოდენობით ყინულოვან ოკეანედან ბერინგის სრუტემდე და მურმანსკამდე. მაგრამ განადგურების გამო მათი რიცხვი თანდათან მცირდება. განსაკუთრებული ადგილი იხვის ჯიშში **გაგას** უკავია. ამ ფრინველში ყველაზე ძვირფასია არა ხორცი, არამედ ბუმბული. ცნობილი გაგას ბუმბული მსოფლიო ბაზარზე ყინულოვან ნაპირების „თბილ ოქროდ" ითვლება. გაგას ბუმბული ძვირფასია არა ის, რომელიც მას ტანზე აქვს, არამედ ის, რომელთაც ის აგებს თავის ბუდეს.

სწორედ რომ დავაყენოთ გაგას ბუმბულის შეგროვების საქმე, ჩვენ შევძლებთ მილიონი მანეთის ბუმბულის დამზადებას, რომელზედაც მოთხოვნილება მსოფლიო ბაზარზე აუარებელია.

ამინდის სახელოსნო

უდიდესი პოტენციონალური სიმდიდრეა დაფარული თვით პოლიარულ ჰაერში. აქ კეთდება ამინდი მიწადმოქმედების ჩრდილოეთ და სამხრეთ სიგანედებისათვის. აქ რომ საკმაო რაოდენობის მეტეოროლოგიური სადგურები იყოს, მაშინ შესაძლებელი იქნება ამინდის წინასწარი განსაზღვრა საკმაოდ ხანგრძლივი პერიოდისათვის. ისლანდიის და გრენლანდიის მეტეოროლოგიურმა სადგურებმა სწორედ ასეთი შესაძლებლობა მისცეს ინგლისის მიწადმოქმედებას.

კლიმატიური სადგური დედამიწის მწვერვალზე

უმტვერო და უმიკრობო ჰაერი, რომელსაც მზე ჰკვებავს ულტრაიისფერ და სხვა ცხოველმყოფელი სხივებით, საუკეთესო ადგილია კლიმატიური სადგურებისათვის. არავითარი აბასთუმანი და სხვა კლიმატიური კურორტები ვერ შეედრება პოლიარულ ჰაერს.

ხშირი იყო შემთხვევა, როდესაც ტუბერკულიოზით დაავადებული, რომელსაც გამოჯანსაღების იმედი დაკარგული ჰქონდა, სავსებით განკურნებულა ამ ჰაერის წყალობით. საჭიროა ჯანსახკომმა თავის ხუთწლედში შეიტანოს კლიმატიური სადგურების აგება ამ მხარეში.

ბ—ლი.

შულავერი, მიაქვთ ბამბა ქარხანაში.

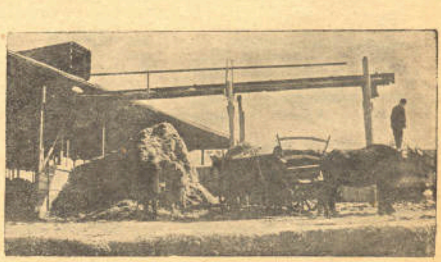

შულავერი, ბამბის შეგროვება.

ფიზკულტურა და სპორტი
ახალ მიღწევათა დემონსტრაცია

პროვინცია ეჯიბრება დედა-ქალაქს

უკანასკნელი ორი კვირის განმავლობაში ფიზკულტურის ფრონტზე ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო საქალაქთაშორისო შეჯიბრებები ფეხბურთში და ცილობა მძლეოსნობაში საქართველოს პირველობაზე.

ფეხბურთელთა გუნდებიდან თბილისში გამოვიდოდა ქუთაისის [illegible] მუშათა გუნდი და ფოთის „დინამო“, ქუთაისელ [illegible] შეეჯიბრება [illegible] კომუნალური მუშაკებთან, ხოლო ფოთელებს სტალინის სახელობის სარკინიგზო ქარხნის გუნდთან და თბილისის „დინამო“-ს პირველ გუნდთან.

ქუთაისელებით უნდა აღინიშნოს, რომ ფეხბურთი საკმაოდ წინ წასულა პროვინციაში. შემოწვეული ორი გუნდის მაგალითი ამტკიცებს, რომ პროვინციას, რომელსაც არ აქვს საშუალება მოიწვიოს პირველხარისხოვანი გუნდები და მათთან შეჯიბრებებით გა-

ბადროს ტყორცნა

იუმჯობესოს თამაშის ტექნიკა, მაინც მნიშვნელოვან შედეგებისათვის მიუღწევია.

აღნიშნოთ, ქუთაისის [illegible] გუნდი, ეს სრულებით ახალგაზრდა გუნდია, მას შეხვედრა მოუხდა თბილისის კომუნალური მუშაკების გუნდთან, რომელიც პირველი კატეგორიის გუნდებშია ჩარიცხული. შეიძლება ითქვას, რომ ქუთაისელებისათვის ეს შეხვედრა საკმაოდ ძნელი გამოცდა იყო, მაგრამ გამოცდა მათ სასახელოდ დაიჭირეს. შეხვედრა დამთავრდა 3:3. მაგრამ აქ მნიშვნელობა აქვს არა იმდენად მატჩის საბოლოო შედეგს, რამდენადაც თვით თამაშის ტექნიკას და ტემპს. ამ მხრივ ჩვენი სტუმრები (ზოგიერთის გამოკლებით) არამც თუ არ ჩამოუვარდებოდნენ თბილისელებს, არამედ სჯობნიდნენ კიდეც მათ. განსაკუთრებით აღსანიშნავია თავდამსხმელთა ცენტრალური სამეულის შეთანხმებული თამაში. გუნდის შემადგენლობაში არიან, რასაკვირველია, სუსტი მოთამაშეებიც (ნახევარ-მცველები), მაგრამ ხანგრძლივი ვარჯიშობით ეს ნაკლი ამოვსებული იქნება.

სიამოვნებით აღვნიშნავთ აგრეთვე ფოთის „დინამო“-ს წარმატებას. ეს გუნდი [illegible] თბილისში იყო 1928 წელს. მას შემდეგ გუნდი საგრძნობლად დაწინაურებულა. ამას მოწმობს თუ გინდ ის [illegible] ანგარიში, რომლითაც მოიგეს ფოთელებმა სარკინიგზო ქარხნის გუნდთან შეხვედრაში (5:0). გუნდში ადგილზე უფრო [illegible] ის, რომ [illegible] თამაშობს, ყველა მოთამაშე [illegible] არიან ერთმანეთთან. მართალია მეორე შეჯიბრება თბილისის „დინამო“-სთან ფოთელებმა წააგეს (0:2), მაგრამ თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ თბილისის „დინამო“ უძლიერესი გუნდია მთელ ამიერ-კავკასიაში, უნდა დავასკვნათ, რომ ფოთის გუნდის მიერ მიღწეული შედეგი მხოლოდ მის წარმატებას მოწმობს.

ფოთის გუნდი თბილისში გამოვიდოდა შემდეგი შემადგენლობით: მეკარე — ქორაძე, მცველები — ჩაჩიანი და გვალია, შუალედები

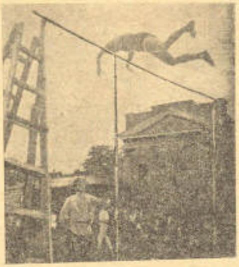

ხტომა სიმაღლეზე ჭოკით

—[illegible], [illegible] და ჭანტურია, თავდამსხმელები—[illegible], გუნია, [illegible], კალანდაძე და ელიავა.

—:—

ყოველ ზაფხულს, როდესაც სამხრეთის მზე მაგრად დააჭერს თბილისს და შეუძლებელი ხდება ფეხბურთის თამაში, ჩვენი მოთამაშეები მიემგზავრებიან ხოლმე ჩრდილოეთის ქალაქებს, სადაც ამ დროს კლიმატიური პირობები უფრო ხელსაყრელია სპორტის ამ დარგისათვის.

წელს საგასტროლოდ გაემგზავრნენ მელი-

ქალთა რბენის ფინიში

თონელები. 9 ივლისს მელითონელთა გუნდი, რომელსაც „ისკრა“ [illegible] მოთამაშე [illegible], გაემგზავრა ნიკოლაევში, სადაც ის მიწვეულია ორი შეჯიბრებისათვის. ნიკოლაევს გარდა მელითონელები შეჯიბრებებს ჩაატარებენ უკრაინის და რუსეთის სხვა ქალაქებშიც.

გუნდის შემადგენლობაში შედიან: დ. ცომაია, ნიკოლაიშვილი, რამიშვილი, გოგელია, ზაიცევი, სახოკიძე, ორალოვი, მესხი, [illegible], [illegible] და [illegible]. სათადარიგო მოთამაშეები: [illegible], [illegible] და [illegible].

თბილისმა დასავლეთისკენაც გაგზავნა გასტროლიორები. სოხუმში გაემგზავრა ტრანსპორტელთა ნაკრები გუნდი, რომელშიაც შედიან მოთამაშეები ტრანსპორტელების პირველ და მეორე გუნდებიდან. გუნდი შედარებით სუსტი მოთამაშეებისაგან არის შემდგარი და ამიტომ მოსალოდნელია, რომ სოხუმელები სათანადოთ „გაუმასპინძლდებიან“ მას.

შვიდი ახალი ზეღწევი

2—3 ივლისს თბილისში ჩატარდა ცილობა მძლეოსნობაში საქართველოს პირველობაზე, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს თბილისის, ქუთაისის, ბათუმის, ფოთის და სოხუმის მძლეოსნებმა. როგორც მოსალოდნელი იყო, საერთო პირველობა აიღო თბილისმა. თვით ესტაფეტში 4×100 მეტრზე თბილისმა მარცხი განიცადა: თბილისელი მორბენალი წაიქცა და ესტაფეტა ვერ დაამთავრა, ესტაფეტაში გაიმარჯვა სოხუმმა.

ეს ცილობა საინტერესო იყო იმით, რომ შეჯიბრების ორივე დღის განმავლობაში დამყარებული იქნა ამიერ-კავკასიის 7 ახალი ზეღწევა, რაც მოწმობს ჩვენი მძლეოსნების შეუწყვეტელ ზრდას.

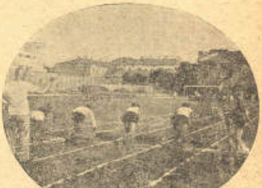

ქალთა რბენის სტარტი.

[illegible] რბენაში [illegible] (თბილისი) დაამყარა ამიერ-კავკასიის ახალი ზეღწევა (17 წ. 7 წ.); მანვე ახალი ზეღწევა დაამყარა ხტომაში ჭოკით. პირველი [illegible] ეს გადახტა 3 მეტრზე 43 სანტ.

ქალთა შეჯიბრებაში [illegible] 26 მეტრის 62,5 სანტ. მანძილზე ჰტყორცნა ბადრო, ეს შედეგი მხოლოდ ნახევარი სანტიმეტრით ნაკლებია საკავ. ზეღწევაზე. კარგი შედეგებით დამთავრდა ქალების რბენა 200 მეტრზე: [illegible]—29,4 წ. და [illegible]—30,3 წამში. ყველა ეს შედეგები უკეთესია ამიერ-კავკასიის ზეღწევაზე.

ჭიდაობა

ამის წინად ცირკის შენობაში ჩატარდა ამხანაგური შეჯიბრება ჭიდაობაში თბილისის და ერევნის მოჭიდავეებს შორის. გამარჯვებული გამოვიდნენ თბილისელი ფიზკულტურნიკები.

ქართული ჭიდაობის [illegible] დაიწყო იმით, რომ ამ დარგიდან განდევნილ იქნა პროფესიონალიზმი. ქართულმა ჭიდაობამ გზა გაიკვლია მუშა-ფიზკულტურნიკების მასისაკენ, [illegible] ფიზკულტურის საბჭო [illegible] მონაწილეობას იღებს 80-ზე კაცი. აღსანიშნავია, რომ მათ შორის არ არის არც ერთი პროფესიონალი, [illegible]. [illegible] ქართულ ჭიდაობაში, რომელშიაც [illegible]. [illegible] შეჯიბრება [illegible].

—:—

3 ივლისს ჩატარდა ფიზკულტურის საკავშირო დღე. საქართველოში ეს დღე აღინიშნა ფიზკულტურული ორგანიზაციების მასიური საჯარო სხდომებით და ფიზკულტურნიკების გამოსვლებით. ამ დღის თუ წინა დღეებში [illegible] ფიზკულტურის [illegible] უფრო [illegible] იმ გარემოებას, რომ [illegible] ფიზკულტურ-[illegible] კლუბებში.

ლანდა.

ფოტო-ქრონიკა

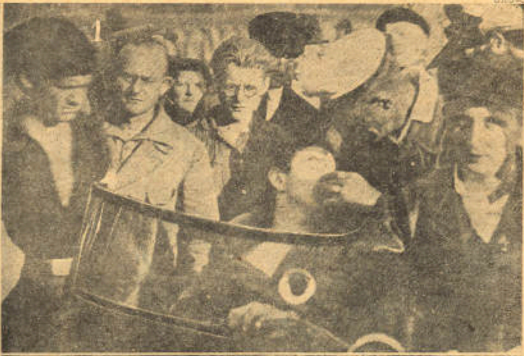

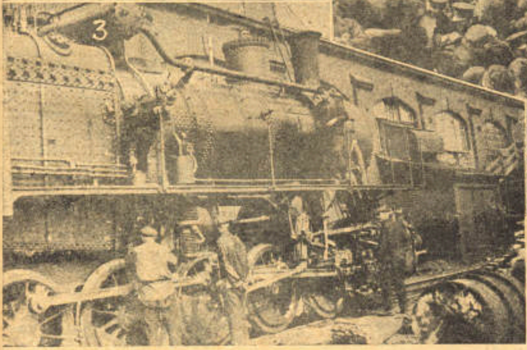

1) ბრძოლა გერმანიის ფაშისტების წინააღმდეგ

გერმანიის კომპარტიის ხელმძღვანელობით ლიუსტგარტენში მოხდა მრავალათასიან უმუშევართა დემონსტრაცია. დემონსტრანტებს თავს დაესხაფაშისტების პოლიცია, რომელმაც გამოიწვია პროვოკაციული შეტაკება, სადაც დაიჭრა ერთი მუშა.

სურათზე: სანიტარებს დაჭრილი მუშა საავადმყოფოში მიყავთ.

2) ატლანტაში (ამერიკაში) დააპატიმრეს ორი კომკავშირელი ქალი: მარია დელტონი, 20 წლის და ანნა ბურლოკ, 19 წლის, რომელთაც ბრალდებოდათ აჯანყების მოწყობა. სასამართლომ თავდების ქვეშ ისინი არ გაანთავისუფლა. მათ მოელით ელექტრონის სკამზე სიკვდილით დასჯა.

სურათზე: დელტონი და ბურლოკი

3) კოლომენსკის ორთქლმავალთა ქარხანა.

კოლომენსკის ქარხნის გენერალურ გეგმის მიხედვით 30-31 წელს აშენდება მრავალი ახალი ცეხი. მეთექვსმეტე საკავშირო ყრილობის დასაწყისსთანავე ამუშავდა ახალი ცეხი. გეგმის გარეშე ქარხანა გამოუშვებს ოთხ დიზელს და ერთ ორთქლმავალს, რომლის დელეგატებმა პატაკი მიართვეს მეთექვსმეტე საკავშირო ყრილობას.

სურათზე: ორთქლმავალი, რომელზედაც დელეგატები გაემგზავრნენ.

4) რევოლიუციონური მოძრაობა იაპონიაში.

ტოკიოში წარსულ თვეს ტრამვაის მუშებმა მოაწყვეს დიდი მიტინგი, სადაც მოითხოვდენ დათხოვნილ მუშების ხელახლა მიღებას.

სურათზე: პოლიცია მიტინგს ძალით ერეკება.

45
18